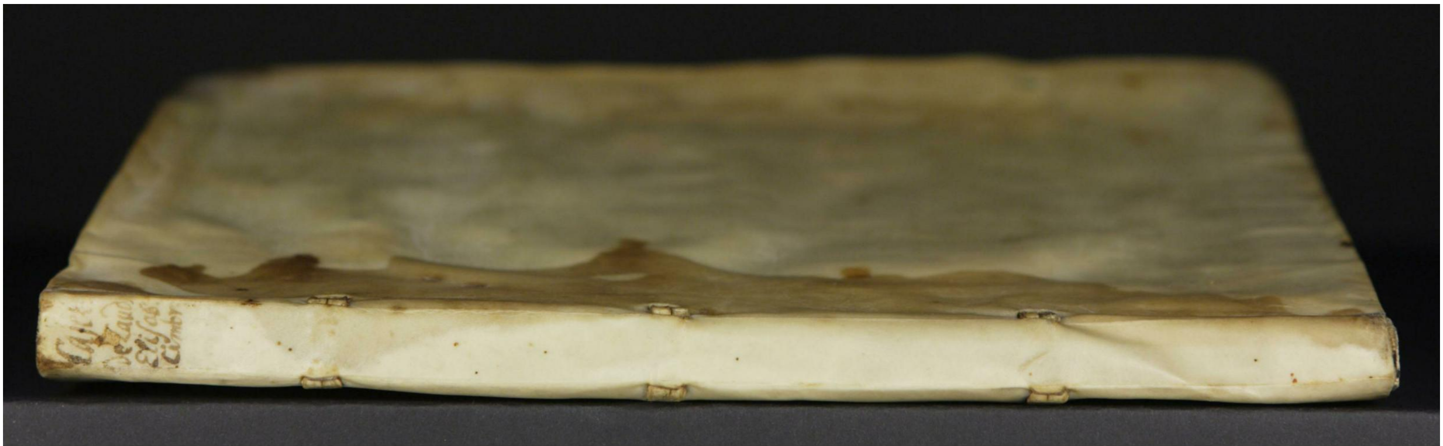
Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

DA BOX

No 2091a.

BIBLIOTHECA
REGIA
HAFNIENSIS

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

De laudibus

ELISABETHÆ CIMBRICÆ

LIBER

JOANNIS CASELII.

Mag.co et nobilissimo dno Joachimo Bassewitio Consiliario inclyti regis Danorum, et Ill.mi ducis Megapol. amico pl. obs.

Joannes Caselius.

ROSTOCHII
Excudebat Stephanus Myliander.
ANNO
CIϽ IϽ XXCVI.

Generoso et nobili viro Petro Rantzovio mittit Joachimus Bassewitz

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

Τίς ἀνδριάντα τοῦτον εἶπε καὶ λόγον,
ἢ τοῦδε κεῖνον ᾤετ' εἶναι βελτίω;
καὶ γὰρ κολοσσὸν ἡλίου τὸν ἐν κύπρῳ,
οὐδ' αὐτὸς εἶδεν ἀλλαχοῦ Λυγκεὺς πάλαι·
οὐδ' ἐστὶν αὐτοῦ νῦν κόνιν δεῖξαι μίαν.
δέλτος δὲ μικρὰ, κᾀλίγη μία σελὶς
ἀεί που πατείη κλῖμα πᾶν μακρᾶς χθονὸς,
οὐδ' ᾤχετ' αὐτὴ, δοῦσα καὶ καμοῦσι φῶς.

Ἰωάννης Κασήλιος

BIBLIOTHECA
REGIA
HAFNIENSIS

DE LAVDIBVS
ÆLISABETHÆ CIMBRICÆ
LIBER.
IOANNIS CASELII.

QVI præſtantium virorum, & cumprimis regum reginarumq́ laudes publicè prædicant, rem meo iudicio periculi plenam aggrediuntur. Multiplices enim hominum cenſuras eos ſubire neceſſe eſt. Quod ſi forte eueniat, vt placeant, non ſolum hoc officio egregiè functos fuiſſe, ſed etiam felices exiſtimarim. Quotus enim quiſq; ita rectè facit omnia, aut dicit, quin in plurium reprehenſionem incurrat? Alij namq; in hoc genere nimij eſſe videantur, dum laudandi modum non faciunt, alij admodum ieiuni,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

*iuni, dum factis æquare verba nequeunt:
quorum illud vel vanitatis ſit vel aſſentatio-
nis, hoc ſtultitiæ & imperitiæ dicendi. Pa-
rum enim profecto ille ſapiat, qui qua in re
parum verſatus ſit, & non multum valeat,
eam rem confidenter in ſe ſuſcipiat. Nec
vero graui viro dignum eſt, aut ea dicere,
quæ nulla ſint, aut res minutas oratione extol-
lere, vt gratiam ineas, vel commodum aucu-
peris. Nec eos audio, qui in funere lauda-
re prolixius licere ſemper exiſtimatum di-
cant, quòd tum inuidia vel penitus ſublata,
vel quaſi aliquamdiu ſopita, caſibus hu-
manis, licet antè duri & iniqui, homines fa-
cilè afficiantur. Largiemur hanc licentiam
aliis: quod tamen, niſi fallor, addictis ſtudio
ſapientiæ, cuius dux eſt non ſolum in ſenten-
tia, ſed etiam in dictis factisq; veritas, haud
quaq̃ licere iudico. Quin ſi qui aliter ſenti-
ant, quod non exiſtimem; mihi hoc licere
numq̃ volui, neq; poſthac velim. Itaq; pau-
cos ipſe laudaui, neq; quemquam niſi de iudi-
cio meo. Aliquando, fateor, officij ratio hoc*

poſtu-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

poſtulauit, vt benè de hominum genere meritis, hoc gratiæ vel meo vel publico nomine rependerem; vt nunc quoq; eadem poſtulat: neq; tamen tunc abij à iudicio meo: quin hoc idem hic quoq; non minus ſequor. Neq; enim à voluntate diſcedit, qui officij rationem habet, & ſententiam amicorum, recta monentium, ſequitur, cum faciat, quod velle debeat, velitq; maximè. Placuit enim etiam amicis, quorum auctoritatem libenter ſequor, virorum dignitate, ſapientia & doctrina præſtantium, vt illuſtriſsimæ fœminæ, ELISABETHÆ, principis Megapolitanæ laudes conſcriberem. Earum enim commemorationem non ſolum propinquis gratam eſſe futuram, ſed vim etiam aliquam conſolandi habituram in hoc recenti luctu, tum alij aiebant, tum ipſe quoq; ſuſpicabar. Bonis igitur auctoribus morem gerens, non minus facio, quod & partium mearum eſſe intelligebam, et vltro eram facturus. Nam ſiue ex hac noſtra oratione, ſiue ex aliorum monumentis, (certum enim quidem, qualia

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

ætatem ferant, incertum tamen, quorum viuaciora futura ſint) & ipſa princeps optima præmium ſuæ virtutis nanciſcetur ad longinquas gentes & omnem poſterita-tem, et habebunt regum & ducum filiæ exemplar, quod intueantur cum admiratione, ac ſemper ad viuum moribus vitaq; repræſentent, vt & ipſæ bene beateq; vitam agant, & ſimiliter gloriam ſempiternam conſequantur. Inſiſtam autem veſtigijs diſertorum etiam hominum, qui huius generis laudationes condiderunt, nec obruam ſilentio vllum è ceteris bonis, quæ per ſe meliores non faciunt. Neutrum enim me fugit, & hæc, quæ propria noſtra ſunt, animiq; bona appellantur, vera argumenta nobis ad laudandum ſuppeditare; & altera tum corporis tum externa, cum ſæpe in hæc vtraq; habeat imperium fortuna & ſua leuitate & impetu conturbet & euertat, ſola ſolidæ commendationis nemini quicquam adferre apud intelligentes. Ad vulgus enim non reſpicimus, quod meliorum minime

nimè intelligens, ſenſibus obuerſantia, maximè ſolaq́; admiratur. Verum hæc tamen ipſa, quæ ſunt interdum, quaſi inſtrumenta improbitatis, flagitioſis & nefarijs; in bonos verosq́; vſus, (in bonos enim natura deſtinata exiſtimari debent) ſi quis vertat accuratè, laudes ſuas ille non parum illuſtrauerit. Non ille iam nobilis audiet à vulgo, non robuſtus, non pulcher, non opulentus, non potens, ſed à bonis, nobili, robuſto, pulchro, opulento, potenti, præſtantior prædicabitur. Reuera enim præſtantia virtutis in eo eſt, qui imaginibus maiorum, qui viribus, qui ſpecie, qui diuitijs, qui potentia rectè vtitur. In his namque omnibus etiam virtus vim ſuam exercet quotidie, & admirabiliter exerit. Genus autem occurrit inprimis. Quid dicam igitur de huius heroinæ maioribus? Genus ſummum eſt, niſi quid altius regio exiſtimetur. Nec attinet tamen illos recenſere omnes ordine, & ſingulorum res geſtas explicare. Alienum enim hoc foret à propoſito,

& hi-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

& hiſtoriæ potius, quàm inſtitutæ laudationis. Accedit, quod in his regnis prouinciisq́; vicinioribus nemo eſt, quin hæc ipſa memoriter teneat: tamen ne quid in nobis deſideret curioſior, & hæc cognoſcat etiam ſi quis forte legat longè gentium, nominatim recenſebo huius maiorumq́; ætatis agnatos proximos, cum pleriq; ſint priſcis illis heroibus pares, quibus fortaſſe plus opinionis vetuſtas addidit. De quibus autem quæ nunc dicam, ſunt in memoria hominum, & pleraq; teſtimonio ſuperſtitum confirmantur, vt ego ipſa non tam noua docere adoleſcentiores videar, quàm nota adultioribus oſtendere: nec velim ab illis mihi fidem haberi, quam hi non fulciant ſua approbatione. CHRISTIANVS primus, ELISABETHÆ Cimbricæ auus eſt. Rex ille erat Danorum potentiſſimus: cui cum plurimum debeant bonæ litteræ, nominari primus etiam & celebrari cumprimis hic à me debuit. Quod ſi negligam, iratas ego mihi grauiter Muſas habeam, iratum etiam

Apolli-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

Apollinem. Siniſtrè enim de me docti viri, nec iniuria ſentiant, qui quid initio conueniat, ignorem, aut, ſi forte hoc me non fugiat, ingratè prætersam. Hæc eſt enim vera propriaq́ꝫ huius optimi principis laus, qua omnes omnibus ante ipſum ſæculis reges Daniæ non abundarunt: quòd etſi eorum quidam fauerunt bonis litteris, (neqꝫ enim aliter exiſtimandum eſt, quod & probari facilè poteſt) hic tamen primus Hafniæ, quod ampliſsimum & nobiliſsimum vltra mare hoc noſtrum, ſiue quis Balthicum ſiue orientale nominet, emporium eſt, ſcholam regiam ſapienter & munificè condidit, quæ eſſet ad vltimum boream ſapientiæ, virtutis & pietatis officina: doctores omnium partium bonæ doctrinæ inueſtigatos ex alijs etiam gentibus iuuentuti præfecit: mercedes iiſdem liberaliter conſtituit: diſcentibus ſpem præmiorum certam fecit: deniqꝫ nihil prætermiſit, quæ à tam ſacræ rei fundatore illa ætate, qua aurora doctrinæ ex multorum ſæculorum interuallo, quibus illa occiderat, ſe pri-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

inium orbi terrarum oſtendere cœperat, exſpe-
ctari poterat. Hoc autem è ceteris illius re-
gis factis prorſus regium, vel ex omnibus re-
gijs ſingulare prorſusq́; diuinum, mihi ſolum
referre libuit, quod, vt dixi, ſine ſcelere me
præterire non poſſe arbitrabar. Forte quis
exiſtimet, ipſum non leuiter in hoc conſilio fu-
iſſe confirmatum, cum prouecta etiam ætate,
& omnem Germaniam, Italiam quoq; per-
luſtrarit, & Romam etiam viſerit. Qui
enim vel bonis litteris exculti, vel vſu rerum
eruditi, remotiſsimas à patria terras adeunt;
et nouis conſilijs ſalutaribus animum inſtru-
unt, & in veteribus mirificè confirmant.
Ceterum hic rex potentiſsimus & optimus
duos filios ſuſcepit è DOROTHEA
IOANNIS ſeptemuiri Brandeburgenſis
filia, quam in matrimonio habuerat CHRI-
STOPHORVS Palatinus, qui & ipſe
rex Daniæ fuerat, IOANNEM &
FRIDERICVM. Sed iam hanc ve-
niam peto, vt nonnihil à propoſito mihi di-
gredi liceat. Sic enim paulò pòſt commodi-
us pro-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

us proximè cohærentia ſuperioribus anne-ctemus. Succeßit in regnis patri, vt erat conſentaneum, natu maior IOANNES, anno ab hinc quarto & centeſimo. Hic, vt multa in pauca conferam, cum Suecis bellum geßit, cumq́; regnaſſet in Dania annos quindecim, Sueciam ſibi ſubieciſſe, aut certè Suecorum vires minuiſſe viſus fuit: aduerſus ciuitatem Lubecenſem, quòd commercia cum Suecis non intermitterent, multa initio hoſtiliter egit, tamen ſe illis Cardinale RAIMVNDO, fratre FRIDERICO, & MAGno duce Megapolitano auctoribus, placari paſſus fuit certis conditionibus, quamq̃ hæc pacificatio vix firmi quidq̃ habuit. Cum imperaſſet annos triginta duos, regna filio reliquit, multo aſperiori domino. Is erat quidem optimi nominis ſecundus, ſed animo non item bono, factis minimè regijs. Vt enim taceam alias iniurias, nihil minus erat dignum principe, quàm quod Holmiæ deſignauit. Ibi enim cum diadema regiũ accepit, conuiuas regifico appara-

tu acceptos crudeliter obtruncauit. Quid igitur mirum, ſi ſucceſſus habuit minimè ſecundos? Se enim, coniugem, & liberos in extremas calamitates præcipites dedit. Quid autem in ipſum grauius ſtatui potuit, quàm quod ipſe ſtatuit? Suos ipſe primum fugere, ſe ſuis regnis exuere, & veluti ex fuga retractum vltro in perpetuum carcerem compingere. Nimirum, qui hoc agat ſe ipſum fugiat, ſi poßit, quem tamen fugere non poſſit. Nam vbicunq; quis ſit non ſolum ſe in vinculis, ſed etiam ſi longe gentium velut liber abſq; metu, improbus aut nefarius; ſua ipſorum conſcientia conſtricti tenentur, qui teſtimonium in eos dicit locuples, & grauiſſimè eos accuſat. Id huic euenit, qui multorum annorum exilio, plurium carcere, omnium culpa perijt. Sed iam tempus eſt, vt ad huius patruum reuertamur. FRIDERICVS autem neq; initio ſperabat imperium, neq; deinceps affectabat, certis contentus Holſatiæ prouincijs, ſuaq; parte ſatis beatus ipſe ſibi viſus. Boni enim principes in-

iuria

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

iuria ſibi regnum non emant: ſed cum in omnibus aliis, tum in hoc maximè pietatem colant: contra, quàm tyranni ſolent, qui hoc nomine iniuriam facere, leue exiſtimant, ſi in aliis pietatem colant: quaſi pietas, cum hæc omnium grauiſſima iniuria coniuncta, aut vlla ſit, aut cogitari poſſit. Cum ab huius criminis ſuſpicione longiſſimè abeſſet FRIDERICVS, rebus Danicis fluctuantibus, & ſupra modum perturbatis, ab hoc ipſo ſalutem exſpectabant & flagitabant Danorum proceres, et omnis pene Dania. Nam regnorum partem minimam tenebat exul, ſi hoc tenere eſt, vi occupare, cum nullius ciuium, aut vix cuiuſquam beneuolentia. Videbant enim in FRIDERICO optatam probitatem, induſtriam rei militaris, & conſilij copiam, quibus tali tempeſtate maximè opus eſſet: neq; quidquam agebant, quod non optimo iure agerent. Præter enim quàm quod à ceruicibus exitium depellere, omnium gentium perpetua conſpiratione iuſtum eſſe iudicatur, neq; ſecus aliquis ſentiat, niſi qui

 omnem

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

omnem humanitatem ita exuerit, vt non ſolum in aliorum, ſed in ſuam quoq; perniciem iuraſſe videatur; hæc inſuper ratio eſt à memoria hominum regni florentiſsimi, vt quo iure rex ab optimatibus creatur (ſunt enim hi regni veluti anima, & ipſius veluti ſui vita regis) de quo optima ſpes ſit, ita ſi ſpem ille et datam fidem fefellerit, eodem iure ab iiſdem legitimè deponatur, vt qui talis ſit, ſibi iniuriam fuiſſe factam, ne queri quidem poßit, nec qui ei ſuccedat, de facta alteri iniuria in ſuſpicionem veniat, neque apud ipſos, neque apud exteros. Regnum enim ſua vi, immo ſuo iure excutit eum, qui rex eſſe deſierit, & alterum recipit, qui rex eſſe poßit, ſemperq; futurus eſſe ſperetur. Quod cum de FRIderico ſibi, neq; falsò ſanè (id res ipſa deinceps docuit) pollicerentur; in regnum, ab altero iam quoq; violatum, atq; etiam metu deſertum; eum ex Holſatia ad imperium accerſunt: aduenienti omnes ſtatim cedunt, ferentiq; iuſtitiam et pacem, omnes ſe ſubijciunt, vt liberi. Itaq; reliquijs belli ſiue tumultus deletis & ipſe

quoq;

quoq; regni inſignia ſolenni inauguratione accipit. Dicam vno verbo: regnum iſtud FRIDEricus è tempeſtate maxima tuto in portum collocauit: atq; rex verè habitus fuit ab omnibus, et viſus omnibus, id eſt omnium pater, quo ſuperuixit decennio. Suſcepit liberos ex ANna, IOAnnis ſeptemuiri Brandeburgenſis filia, CHRIſtianum et DOROtheam: quorum hæc nupta fuit ALberto duci Boruſſorum. Nam de CHRIſtiano, eiusq; poſteris poſt iterum dicemus, re ipſa explicationem eam poſtulante. Sed idem rex optimus et alteram coniugem duxit, SOPhiam magni BOgislai filiam. Fuit enim ille BOgislaus decimus, dux Pomeraniæ, multis equidem nominibus magnus: non, quòd is ſtatus perſonæ fuit, vt memoratur, aut quòd amplis populis imperauit, aut quòd ætatem imperium in patria ſolus geſsit: quæ tamen in contemptis rebus nemo habet: ſed quòd bellum geſsit aduerſus inſuauem vicinum, ALBERTum Marchionem, principem potentiſsimum, quem ob res bellicas Achillem

Ger-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

Germanicum nominarunt, tantiq́ꝫ hoſtis impetum ſuſtinuit, ſuosq́ꝫ feliciter conſeruauit: quod latrocinia, belli infauſtam ſobolem, deinde ſuſtulit: quod inteſtinos motus compeſcuit: quod ius ſuis æquum dixit, & perpetuum iudicium conſtituit, quaſi iuſtitiæ ædem dedicaret: quod in Palæſtinam iter ſuſcepit, vbi et Turcis terrori fuit: quod Academiam ſuam doctiſsimis viris ex Italia vſqꝫ accitis, auxit: quòd ſaluti fuit vniuerſæ Pomeraniæ ipſos annos quinquaginta: quod florentes liberos reliquit: quæ omnia quis non cupiat cognoſcere? quæ tamen hic perſtringere vix licuit, quod nihilominus nobis ſumpſimus. Huius tanti principis filia, tres filios, totidemq́ꝫ filias, regi FRIDerico peperit: in filiabus primam ELISAbetham, ad cuius laudes hæc omnis dirigitur oratio. Erant ELIſabethæ germani fratres IOAnnes, ADOLphus, & FRIDEricus: germanæ HAGne & DOROthea. His omnibis ſuperſtes fuit ELISAbetha, etſi omnibus ſuperſtitem rata fratrem ADOLphum. Fuit hic A-

DOL-

DOLphus belli ſtudiis et pacis æquè deditus, & vtriusq; cum primis Germaniæ ducibus clarus: IOANNE Sotij amans, & rei familiaris ita ſtudioſus, vt & bonus princeps & bonus ſimul paterfamilias haberetur, vixit cœlebs, tum quia conquirebat omnia, quibus quietem optatam aleret, tum vt conſuleret familiæ dignitati: quam paucis annis, multis auctam principibus cerneret. Incredibile ſemper fuit apud Germanos hoc ſtudium conſeruandæ dignitatis in illuſtribus familijs: quamobrem etiam plures ſacerdotia adepti ad faſtigium ciuilis vitæ non aſpirarunt. Exemplo eſt & minimus natu horum fratrum, FRIdericus. Hic enim pontificatum Hildeſienſem, paucos annos tamen, geſsit, adoleſcens vita functus anno abhinc vigeſimo. Sororum alteri lucis vſura non diu fuit: DOROthea apud ELIſabetham vixit, (germanè enim ſe ſorores amabant) donec nupſit duci CHRIſtophoro, ducis noſtri Vlrici, optimi principis, fratri: ſed paucis admodum annis ſuperſtes fuit:

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

eiusq́; exuuiæ anno abhinc octauo Guſtro-uij, in ſuo monumento condidit. Quam enim vnicè amaſſet, ad eius latus, vita hac functa cubare voluit: cuius rei ſenſus, etſi tum ad neutram pertineret, tamen ad po-ſteritatem indicio eſſet, quàm ſincero in-ter ſe amore fuiſſent complexæ. Lau-dauit eam in funere Dauid Chytræus, ſuisq́; eam laudibus affecit, vt grauem theolo-gum, & omni doctrinæ genere, & dicendi eximia facultate inſtructum, decebat: ei-demq́; nos etiam elogium ſcripſimus. Elu-cebant profecto in ea, modeſtia in omni vi-ta, & in deum pietas, virtutum regiarum matronalium teſtes atq; principes. Hæ enim tantæ ſunt, vt in quibus extent, ne de ijs vel minimum ſiniſtrè ſuſpicandi, etiã maleuolis, aliquid relinquant loci. Dum autem hæc re-fero, videor etiam mihi principem ELIſabe-tham cumulare non vulgari genere laudum. Certum enim eſt, qui originem traxerit ex tam præſtantibus, cum tam præſtantibus con-iunctiſsimè vixerit, eos cariſsimos habue-

rit,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

rit, quibus cariſsimus ipſe fuerit; in eo nihil, quod ad parem præſtantiam, potuiſſe deſiderari. De contrariis ita certè iudicamus. Qui enim ortus ſit ex vilibus, cum vilibus ætatem egerit; in eo nihil fuiſſe ſingulare arbitremur. Verum de mediis mihi liceat affirmare. Si quis enim probis, licet humilibus, natus, cum honeſtioribus fuerit alitus, & vixerit, hunc ipſum hominem honeſtiſsimum non habere non poſſumus. Sed hæc fortaſſe à me tenuius dicuntur, quæ tamē afficere inferiorum animos poſsint: huc ibam, vt oſtenderem, conſuetudinem & amicitiam aliorum, cuiuſmodi hi ſint, tale de noſtris quoq; moribus teſtimonium dicere, et plurimum ad quemlibet ſiue laudandum, ſiue vituperandum facere videri: id quod in vita noſſe perutile eſt, ſiue nos intueamur, ſiue de aliis iudicium faciamus. Porro, ne primam ELISABEthæ *educationem prætercam, ad eius fratrem ipſis viginti duobus annis maiorem, regem Chriſtianum tertium, Friderici ſecundi patrem, reuertar. De huius enim*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

laudibus, qui ſacro huic nomini ſemper reſpondit, pauca delibanda, vt non ſolum, quem quantumq́; hunc fratrem, ſed etiam quem alterum parentem, & principem magiſtrum animi atq; morum habuerit, intelligatur. Rex Daniæ creatus fuit CHRIſtianus tertius ab obitu FRIderici patris, omnibus ordinis equeſtris ſuffragiis, neglectus ab epiſcopis, quibus etiam ea res exitio fuit: quæ eſt natura partium, vt factioſi ſe inter ſe comminuant, aut alteri certè pereant, niſi tam graui inteſtino malo medicina maturè paretur. Sed hæc attingere, non hic perſequi licet. Regnum igitur accepit, nec planè quietum, neq; ſine armis, vti fit, vbi non ſunt pacata omnia. Sed initio iuri potiſſima, reliqua, non multa, armis ceſſère, ſpacio annuo. Ibi tum rex publicè, otium, leges, iudicia, ſcholas, religionem conſtituit: inprimis academiam ornauit, accitis viris doctiſſimis, quos & munificè habuit. A regia vero exterminauit luxum, iniuriam, quæq; his comitantur, aſſentationem & calumniam, vt eſſet

veluti

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

veluti templum frugalitatis, veritatis, iuſtitiæ, modeſtiæ, & quæ harum dux merito cenſetur, ſinceræ in deum pietatis. Vt autem ipſe pius non ſimulatò fuerit, cum omnibus vitæ partibus oſtendit, tum extremo eius actu, quando inter preces ſuas & amicorum, pæne id cernente familia, auctori animam reddidit, quod vt rarum apud reges exemplum, diligenter litteris proditum eſt, et multi cum admiratione referunt. Hic frater, cuius regiæ potentiæ par vitæ ſanctimonia perhiberetur, ELIſabetham educauit. Cum vero ſimul ex eius ore, puellæ admodum, refulgeret maieſtas cum modeſtia; omnes ſibi heroinam, cum priſcis facilè comparandam, polliceri. Quin erat educatio parui negotij, quòd in eius ingenio, et animo, & ſpecie, nihil natura neglexerat: ſiue in quam potius bona & animi & corporis largè admodum ipſa transfuderat. Quid enim formæ mentionem non faciam? Non ſolum enim ſapientes de eius occulta vi mira prodiderunt, ſed etiam alij exiſtimant, indicem eſſe animi

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

pulcritudinis: quod vtplurimũ eſſe exiſti-
matur, ſi accedat curæ educationis aliquid.
Nec id paruum ſanè, ad quod omnes ocu-
los animumq; adijciunt, quodq; omnes o-
ptant. Hoc quoque ſignum euidens, quòd
qui eius habent minimum, ſaltem deteſtan-
tur oris turpitudinem, vel quia deformis a-
nimi nota eſt, vel quia quamq; rem à con-
cinnitate abeuntem longius, animo auer-
ſamur, nec oculis adſpectamus. Videtur eti-
am non inepto argumento vſus Priami, licet
mollis ille filius, cum ægrè ferens, formam ſibi
exprobari, reſponderet, haud aſpernanda de-
ûm munera, neque ea cuilibet contingere,
quamuis optanti. Et quamq̃ in caducis rebus
& ipſa numeratur, et facile morbis, ætate, ca-
ſu humano perit, tamen haud facilè nos deſe-
rat, ſi modo diligenter colatur. Diligentiam
vero, potius in eius negligentia pono, et cultu
temperantiæ. Nam ſi qua pulcritudinem af-
fectet, vel pharmaco conciliet, breui eiuſdem
iacturam faciat: laborioſæ et temperantes, in
plures annos hoc quoq; bonum cum valetudi-

ne, ad

ne, ad vitæ ſæpe finem proferunt. Id hæc quoq; heroina fecit. Namq; in eius vultu his proximis annis, ſi non enituit ſpecies, quæ in flore primæ ætatis fuit, certè ea, quæ iuuentæ videri potuiſſet. Sed ab hac quam annis flacceſcere neceſſe eſt, tranſeamus ad alteram, quæ etiamſi vigorem ſuum maturè adepta fuerit, & omnibus perfecta iam numeris videatur, tamen cum ipſa vita non conſeruatur ſolum eius integritas, ſed ad eam acceſsio fit indies. Nec fieri aliter poteſt. Scitum enim eſt, qui non quotidie in virtute proficiat; hunc quò non oporteat digredi, et de die in diem ſe fieri ipſo deteriorem. Quæ fuerit quamq; grauis regiæ illius gynæcei diſciplina, mihi non perinde facile eſt ſcribere, vt exiſtimare omnibus licet, qui ELISAbethæ in vita integritatem, in moribus dignitatem, in actionibus maieſtatem conſiderarunt. Nam vt effecta ſint, ſic etiam principia fuiſſe tum naturæ tum educationis, dubitare non poſſumus: neq; hanc felicem futuram fuiſſe abſque illa, neq; illam abſque

hac

hac perfici potuiſſe aſſeueramus. Principio ingrati non ſumus aduerſus eum, cuius ſumus omnes, & à quo ſunt omnia, quæ pro noſtris habemus, cum non minus largitoris ſint. Deo benigniſsimo accepta, inquam, feramus omnia: & ſimul prædicemus regem ſapientiſsimum, qui ſororem omni regia et muliebri ſimul virtute imbuit. Qui enim in puppi ſedet peruigil, & clauum magna cura & artis peritia regit; omnia in naui ipſe gerit, cætera gerentibus alijs, quibus gubernator ita, vt clauo ipſo, pro inſtrumentis vtitur, etſi hunc manu dirigit, illis oratione præcipit. Laudemus & regiam virginem, quæ hunc ducem ſecuta, nihil admiſerit omnium, quæ fugienda intelligeret, nihil omnium neglexerit, quæ ſequenda. Erat profecto hæc ratio omnino facilior, quàm vulgò ſolet. Namq; in quo naturæ eſt peruerſitas, in eo quod ponitur, aut ſtudium perit, aut ſtudio vel nihil, vel tardè admodum proficitur: vbi item exempla ſunt vitiorum, ibi vel hæc bonis moribus aditum atq; animam intercludunt, vel

quaſi

quaſi machinis demoliuntur, quæ magno etiam negotio ſapiens oratio exſtruxerit. Secus hic erant omnia: animus properans ad virtutem: virtutis exempla, quo te per omnem regiam verteres: quos aſpiceres: quas res conſiderares: neq; in conuiuiis, neq; in veſtitu luxus, neq; in vultu ferocia, neq; in verbis inſolentia, nedum in factis contumelia aut iniuria: alias artes prætereo, minimè bonas, quarum vel antè memini, vel recenſionem incommodam iudico. Vbi luceret pietas, iuſtitia imperaret, habitaret modeſtia, obuerſaretur humanitas, frugalitas menſæ & mundo præeſſet, beneficentia non quieſceret; ibi pium, iuſtum, modeſtum, humanum, frugalem, beneficum fieri, non erat difficillimum. Sunt autem in illis omnia, vel illa ſecum ducunt alia, in quibus decus ineſt, & vera laus. Quare ſine cauſſa quis interroget, quid regiæ CHRIſtiani commendatio ad laudes ELISabethæ faciat. Multum equidem, ſi quid video. Qui enim mihi Chironis diſciplinam deſcripſerit, idem Her-

D culis,

culis, Achillis cæterorumq́ʒ heroum Græciæ laudes decantarit. Tales enim hi euaſère, quales illa fuit. Nec ludus nequitiæ alios, quàm homines nequam dederit: nec ſchola ſapientiæ & virtutis nullos ſapientes & viros bonos. At fuiſſe optimam illius regiæ diſciplinam, tum ſenes etiam prædicant, tum vero mores virginum puriſsimi, et huius heroinæ in puriſsimis etiam regij, loquebantur, quibus ipſa regum filias pleroſqʒ vincebat, à nulla omnium ſe vinci patiebatur. De quo omnis eius vita viuum teſtimonium dixit: atqʒ ita iudicabant ſtatim, cum cæteri et inferiorum ordinum viri boni, quos honeſti vim intelligere nemo negaret, et optimi quiqʒ principes, tum is, qui quemadmodum Apelles de eximia pictura iudicaret, quod pictor ipſe eſſet eximius, rectè iudicare de virtute poterat, quod ipſe et omni virtute regia, et ſapientia ſupra regiam præſtaret. MAGnum dico, reuera magnum principem, HENRici ducis Megapolitani, illius, quem hoſtes auctorem otij calumniabantur, boni eodem

nomi-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

nomine in cœlum laudibus efferebant, filium. Hic MAGnus, quem principum nemo ſibi tum non vellet generum, ita erat omnibus de fama ingenij, virtutis & eloquentiæ notus & gratus, cenſor vtriusque pulcritudinis incorruptiſsimus, cum ſibi vitæ ſociam quæreret, hanc potiſsimum delegit, cuius animi pulcritudinem figuræ oris reſpondere animaduerteret, ſuo ingenio ſuisq́ conuenientem moribus. Oderat ipſe faſtum, oderat luxum, oderat omnem profuſionem, quæ mala cum humanitate & beneficentia vigere non poſſe nouerat: neque ſine plurium inferioris loci mortalium incommodis, calamitate, & querelis: nec vbi illæ peſtes ſederent, locum eſſe modeſtiæ & pietati: enormia illa aularum vitia, quibus ipſæ ſibi mirè placent, ac ſe præ ceteris mortalibos beatas iudicant, cum ijs ipſis ſint ceteris graues & inuiſæ, in ſuorum nemine ferebat, in alijs maximè deteſtabatur. Nec erat ille princeps, quem aliquid diceres intelligere, cuiuſque imperium ferri poſſe crederetur, ſed qui omnia

videret ad vitam benè beateq́; degendam in ciuitate neceſſaria: cumq́; ijs omnes cumulare cuperet, eius erat omnibus optabile imperium, in quo præcipiendi non niſi veſtigium aliquod cerneres, de pluribus merendi perpetuum ſtudium appareret. Ita ille ſapientiam cum potentia coniunxerat, quarum ſocietatem ſolùm ſaluti eſſe poſſe rebuſpublicis & regnis cenſuit princeps ſapientiæ. Nec minus valere poteſt MAGni iudicium de ELIſabetha, quam omnibus reginis antetulit, ac poetæ, qui præ omnibus heroibus Pelei filium ornauit. De Homeri autem iudicio, Achillem præſtiſſe omnibus æqualibus omnes iudicant: nec ab horum, qui vnius, ſed illius peritiſsimi, ſententiæ ſtandum ſibi cenſuerunt, iudicio quiſq́ hactenus abijt. Non amauit ELiſabetham MAgnus, vt deligeret, ſed delegit, quam amaret, & quîcum omne vitæ tempus conſumeret. CHriſtianus igitur rex optimam ſororem optimo principi, non repugnantem cupienti nuptam dedit: nuptijs vtriq́; nihil fuit optatius. Namq́; et ſponſæ intel-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

intelligebat, quanto qualiq́ʒ principi nuberet. Optabant boni, quod ſperabant fore, vt coniugium eſſet iucundum, fœcundum, diuturnum. Reſpondebat euentus in ijs, quæ in vtriusq́ʒ poteſtate erant: fatum aduerſabatur cæteris. Nam conſuetudo inter eos ita fuit ſuauis, vt ſuauior cogitari non poſſet. Cum enim amici virtute præſtantes, inter ſe vitam agant; quanto iucundiorem eſſe coniugum credibile eſt, item virtute præſtantium? in quorum præſertim animis et moribus quàm maxima eſſet ſimilitudo, perpetua coniunctio voluntatum, non in ijs ſolum, quæ ſunt obſequij in quotidiana conſuetudine, ſed etiam in rebus maximis, ad omnes partes vitæ & domeſticæ diſciplinæ reiq́ʒ familiaris conſtitutionem ſpectantibus. Nam quod ad hæc, vt archetypum rationis circumferebat MAGnus, ſic ELISAbetha eorundem exemplum in mente ſecum attulerat, probeq́ʒ meminerat, nec ipſa rationis inops: ſed de hac eius excellenti, aliisq́ʒ excellentibus animi dotibus, iterum pluribus agemus. In reliqua

 autem

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

autem vitæ ſuauitate, quid potuit eſſe iucundius mutua admiratione inter ſe virtutum? quam hoc maiorem fuiſſe oportuit, quo illarum naturam & decus ambo magis intelligerent. Iucunda eſt in quilibet homine virtutis conſideratio: agnitio eiuſdem in ſe, cuiq; longè iucundiſſima: ſed multo adhuc iucundior, quam inter ſe mutuam agnoſcant coniuges. Non enim hæc vna eſt voluptas, quando et ſuperiorem in ſe complectitur. Sed quæ mihi modo in mentem venit, eam liceat Græci tragœdi referre ſententiam.

Queîs ſunt, inquit, ſatis benè conſtitutæ nuptiæ
Ætas beata: at queîs cadunt minus bene,
Hís cuncta ſunt calamitoſa domi & foris.

Quis in altero tibi non aſſentiatur, Euripides? Nihil enim profectò illo homine miſerius, qnoquo ſe vertat, qui ſiniſtrum de nuptiis conſilium ceperit: felix vero etiam, qui hac in re fuerit felix, nec prorſus tamen beatus. Accidunt enim multa indies, quæ talem felicitatem contaminent: quibus ego recenſendis, quærendis etiam, ſuperſedebo volens: non exigua tamen infelicitas, vt homi-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

nes plæriq; affecti ſumus, ſi ſperatos fructus
hæc tibi conſuetudo neget, nec alteram vel re-
pentem videas, vel vagientem tui imagi-
nem. Incredibile enim huius rei, puto etiam
in ſapientibus deſiderium: licet his, quibus
& alia incommoda & ſolitudinem leuent, in
promptu multa ſint. Non licere item ſatis,
adeoq; iuſto tempore frui tam grata felicita-
te, eamq; veluti abrumpi; et ab in perpetuum
abeunte, ſi ad longiuſculum temporis ſpacium
auelli graue, hoc etiam grauius eſt, adeoque
grauiſsimum relicto: quod opinari me, non e-
tiam ſenſiſſe mallem. Sed quæ penes nos non
ſunt, ea boni æquiq; facere quemq; oportet, &
facilius poſſumus: quod in quibus aliquid cul-
pæ contractum etiam, nec ſolet fieri, nec poteſt.
Caruerunt lectiſsimi coniuges ſperato fructu,
nec forte caruiſſent in perpetuum: ſed non
fuit plurium annorum hæc conſuetudo. A-
miſit enim ELISABEtha, quod habuerat
in vita cariſsimum, ſuaq; ipſius vita carius:
amiſit familia ducum Megapolitanorum,
clariſsimum ſuæ gentis ſidus: amiſerunt hi

populi

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

populi neceſſario tempore certum ſuæ ſalutis vindicem. Nemo hoc negarit, qui quæ ex interuallo ſecutæ fuerint calamitates, ſiue non leuia incommoda, apud animum conſiderauerit: quæ neq; dum prorſus exhauſta ſunt: quæ princeps ille ſapientiſsimus, et ad benefaciendũ cum natus, tum litteris confirmatus, nullo negotio initio auertiſſet: nata, pòſt difficilius erat: corroborata, hodie difficillimum. Sed MAgni ducis laudes luculenta oratione explicauit Arnoldus Burenius, homo idem doctiſsimus et grauiſsimus; neq; quisq̃ potuit aut poterit melius. Ipſemet enim MAgni ingenium ijs doctrinis accuratè expoliuerat, quibus moderatorem ciuitatis futurum erudiri oporteret. Atq; in hoc regiæ pædagogiæ munere, ſi quisq̃ noſtra maiorumùe ætate rectè ſe geſsit, fuit profecto hic Burenius. Non enim friuola, neq; leuia, aut ad ſpeciem oſtentationemq́; parata, nobiliſsimum iſtum ſuum alumnum docuerat, quod plæriq; faciunt. Quotus enim quisq;, cui tam graues partes credantur, ipſe animum, mores,

mores, vitamq́; rectè excoluit? nedum ſubli-
miores artes cognouerit, quibus regem inſtru-
ctum eſſe oporteat, vt ipſe beatè viuat, et bea-
tæ vitæ rationem ſuis populis, vt pater, pæneq́;
vt deus, aut certè pro deo, munificè omniq́;
cura impertiat. Acceperat enim vir ille ab
optimis auctoribus, quæ multi, quibus ita ar-
duum munus ſtultè creditur, ne primoribus
quidem labris attigerunt, & eum vſum re-
rum ſibi parauerat, vt rectè ad rerum hu-
manarum tractationem & auditores alios
& principum filios, ipſe quoq; feliciter præ-
pararet: idèmq́; primus fuit, qui ſuperiorum
ſeculorum inſcitia atq; infantia detecta, &
abſterſa caligine, bonas litteras in academia
noſtra rectè diſerteq́; iuuentuti tradiderit: in
quo etſi deinceps plures laboramus, tamen
maiore diligentia & fide hoc ipſum nemo
noſtrum præſtitit: quod quia ita ſe habet, di-
co, non vt quemq̃ reprehendam, ſed vt pluri-
um acuam induſtriam, ſuam benè de nobis
litterisq́; merito laudem tribuens. Nos vero
etiam MAgni laudes delibauimus in elogio,

E quod

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

quod eius ſorori, dominæ Vrſulæ, paucis ante menſibus, quando ei funus fiebat, ſcripſimus. Exemplo igitur rebus humanis MAgno, quanto in luctu fuerit ELISabetha, non vnius anni veſte lugubri, ſed aliquot annorum animi triſtitia ſatis oſtendit: regreſſa quoq; fuit ad fratrem regem, quem pro patre haberet, vt ab illo pro filia ſemper fuiſſet habita, atq; etiamnũ haberetur. A quo enim iam aliquid præſidij & conſilij exſpectaret, aut à quo potius peteret? Rectè in eius reſpectum rediijt, atq; poteſtatem, in cuius poteſtate fuiſſet à pueritia. Quidquid horum fecit, bono conſilio fecit mulier prudentiſsima: neque tamen non eadem directa fuiſſe diuino conſilio, bonoq; ipſius fato accidiſſe, nemo, opinor, inficiabitur. Nota erat ELISAbethæ virtus longè lateq; per Germaniam, ſed nusq̃ notior, quam in Megapoli. Quæ ad longinqua regna deferuntur, interdum vel habentur maiora quàm ſint, vel fidem non inueniunt. Credulum enim vulgus, periti contra. Quæ non audimus tantum, ſed oculis etiam ipſi vi-

pſi vi-

ipſi videmus; ijs et mouemur maximè, et ſine dubitatione aſſentimur. Megapolitani et vicini populi heroinam nouerant, et in oculis geſtabant, principes qui maximè aduerterent, aliud agerent? In ceteris MAGni patruelis, ducis ALberti filium, qui cum fratre IOanne ALberto tum vna imperare cœperat, principem VLricum, florentem ætate, forti animo, fortiq; dextra, ſtatu & forma corporis plæriſq; ſui ordinis æqualibus facile ſuperiorem: (quin & hodie pulcherrimus imperij procerum, regiaq; oris maieſtate præditus prædicatur) et forma ELIſabethæ et virtus cepit, nihildum cogitantis de nuptiis: nec tamen repulſam pati is poterat, in quo eſſent omnia, quibus dux iuuenis commendaretur, qui placeret potentiſſimo ſapientiſſimoq; regi, quem ſibi quaſi generum etiam optaret. Quid multis? nuptum datur VLRico Megapolitano. Feliciores, vel certè hilariores illo tempore fuerunt partes eiuſdem Burenij, atq; hodie noſtræ ſunt. Mihi hoc luctuoſo tempore omnia eò dirigenda eſſe intelligo, vt ſimul

*aliquid ſolatij eidem optimo noſtro duci adfe-
rant, cui ille publico nomine gratulabatur de
nuptiis. Eſt ea oratio in manibus erudito-
rum, legiturq́; non ſine admiratione & ſcri-
ptoris & huius heroinæ. Ille enim ita dicit,
vt non tam diſerti oratoris laudem, quæ purè
et copioſè dicenti merito tribuitur, quàm vi-
ri prudentis & veracis dignitatem apud o-
mnes facile tueatur: hæc ijs laudibus affici-
tur, quibus prædita cum eſſet, ijſdem princi-
pem inter reginas locum & gloriam adepta
fuit ſempiternam. Felicem igitur ſemper
illam, quam ſemper Muſæ dilexerint, neq;
vllo deinceps ſeculo neglecturæ videantur:
contrà quàm ditiſſimæ mulieri accidit, quam
tali aculeo Sappho vulnerat:* Mortua, *in-
quit*, iacebis: nec vlla memoria tui ſu-
pererit. Neq; enim roſarum ex Pie-
ria es particeps, *eius etiam nomen æterno
ſilentio obruens: ne quid contra, quàm ca-
neret, vel cum illius infamia, fieri videre-
tur: quo etiam magis conſtaret, quanta eſ-
ſet opum præ litteris imbecillitas. Famam
nomi-*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

nominis per roſas Pierias indicat: quam huic optimæ principi à principio Muſæ non negarunt, neq; deinceps negabunt, quæ ipſi etiam ſaluberrimos & ſuauiſsimos fructus munificè tribuerint: quæ ſunt illæ animi eximiæ dotes, quibus ipſa pluribus reginis in adoleſcentia multum præſtitit. Quas in quem illæ contulerint, hunc prædicatione ſuarum laudum carere non patiantur. Superſtiti tibi, ac neq; dum mediam vitæ viam ingreſſæ, ELISAbetha princeps, præmia ſummæ virtutis perſoluerunt Muſæ tanti viri: neq; defuerunt alij præcones tuarum laudum, neque deſunt hodie, & exorientur plures, qui à nobis acceptæ vberius et ornatius ſcribant. Me autem vnus ille à ſcribendo pænè deterruit, quod optime omnium omnes tuas laudes & intellexit & complexus eſt, & oratione ſua illuſtrauit, vt neq; mea deinceps, neq; alius opera deſideraretur: quin operam mihi ludere viderer, ſi hæc conſcriberem magis æmulandi ſtudio, quàm officij ratione. Hac adductus idem facio, quod in teſtimonij dictione facimus

mus boni viri, vt in re non diſcrepemus, etiamſi alter altero clarius loquatur, aut purius. Nihil enim equidem habeo diuerſum ab ijs, cum princeps Eliſabetha numquam à ſe diſceſſerit, ſed prorſus eadem, vel omnia cum ijs conſentanea. Manſit enim, ſedemq; fixit eadem in ipſius animo pietas, eadem modeſtia, eadem rei familiaris cura, idem ſtudium benè merendi: & hæc omnia, inquam, ab eo tempore manſerunt, et quæ cum ijs cohærent omnia, quæ exponere fortaſſe, non ſolum erat longum, ſed etiam difficile futurum eloquentia præſtanti, mihi difficilimum eſt. Verum numinis cultum anteponebat omnibus rebus humanis, quæ oculos & animos mortalium ſolent perſtringere & dementare, totosq; in amorem ſui rapere, & à vero bono auertere. Itaq; videmus alios ſe voluptatibus mancipare, alios diuitijs, alios honoribus, præſertim eos, quibus nihil aduerſi in vita acciderit. Habent enim hoc res ſecundæ, vt non ſinant mortales altius, quàm ad præſentia, & ad ea, quæ ſenſibus

perci-

percipiuntur, animos attollere: niſi natiua quædam mentis lux, & huius fida comes, bona fideliſq; educatio, cui ad meliora viam monſtrauerint. Non eſt igitur mirum, ſi omnium rerum copia cumprimis eos tranſuerſos agat, quibus omnia quoque, quæ libeat facere, licere etiam videntur, vt vel nullam cogitationem de religione ſuſcipiant, vel ſe hoc agere ſimulent potius, quàm agant, quò à ſe ſuſpicionem impietatis, quæ omnium animos ſtatim alienat, quibuſdam quaſi artibus declinent. At huic optimæ principi cordi fuit pietas: quod ambigere nemo poteſt, qui curſum ipſius vitæ, omneſq; actiones, paullo accuratius conſiderarit. Non enim externi quidam ritus, neque eleganter facta oratio animum oſtendunt, ſed cum his conſonans perpetua vitæ integritas, & rectè factorum nullo vnquam tempore intermiſſus tenor. Igitur quæcunq; deinceps referemus, ad hanc partem non minus confirmandam faciunt, quàm ſi hoc nomine ea referremus. Fru-

ctus

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

ctus enim, vt à ſeruatore accepimus, de arboris præſtantia clariſsimè teſtantur. Accepit autem ipſa ab infantia, quid de Deo Deiq́ erga nos paterna voluntate ſtatueret: accepit ab ipſa veritate, quantum ad vitam piè traducendam, & animæ vniuſcuiusq; noſtrûm ſalutem, neceſſarium eſſe iudicatur: legit ipſa, et cũ conſideratione legit ſacras litteras, earumq́ ſobrios interpretes cum attentione audiuit, atq; in ſcientia cœleſtis veritatis mirificè profecit, vt hac re ad eos proximè accederet, qui cœleſtia oracula cæteris enucleant, & hoc vnum agunt, vt & eruant veritatem omnium partium religioſæ doctrinæ, & vindicent aduerſum ſatores ſuperſtitionis & prophanarum opinionum, à vero cultu numinis rudes, neq; dum ſatis confirmatos abducentium & præcipitantium in ſempiternum exitium. Namq;, vt mea fert opinio, plenior ſacræ doctrinæ eiusq́ abſtruſioris intelligentia, nec à muliere quamuis ingenioſa, nec à viro etiam doctiſsimo iure poſtuletur, & vtriuſq; captum longè ſuperet: videtur

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

detur : nobiſq́; ignoſcendum, ſi ea nos minus intelligere non diſsimulemus, de quibus ipſis inter ſe eruditis, modeſtis, multumq́; exercitatis theologis non ſatis conuenit : modo in ipſo fundamento veſtigium figamus, & vitæ curſum ad præcepta cœleſtia, quantum fieri poteſt, ſtudioſè dirigamus. Quod hoc magis hodie nobis vtraq; manu tenendum exiſtimo, quo omnia ſunt opinionum & contentionum pleniora : quarum qui haſce oderit et fugiat, illas contemnat & negligat, tutius iter ingredietur, & vitam aget ſanctius. Video autem etiam, & gaudeo, in hac ſententia ſapientes principes eſſe, qui ſimul pietati & publicæ tranquillitati conſultum volunt, quod vtrumq; ſui muneris eſſe præclarè intelligunt: idem vero etiam quieti, id eſt veri theologi ſentiunt : quod qui Paulum quàm acerrimum veritatis aſſertorem non videt docuiſſe diuinitus, in manifeſta luce nihil ille videt. Porro quemadmodum in ciuili vita, qui acri ſtudio virtutem colunt, quamuis humaniſsimi viri, & hominum vſibus de-

*uoti, peſtibus certis hominum grauiter ſuc-
cenſent, qui motus animi laudatiſsimus, ne-
meſis dicitur: ſic in eccleſia, quæ ciuitas dei
eſt, amplior ampliſsima ciuitate, occupans
omnes orbis plagas, diuturnior quouis im-
perio, omnium videlicet ſeculorum, impo-
tentior ſuis viribus breui vico, impera-
toris ſui omni potentia potentior, atque in
æternum inuicta, ciuis probus, huius ſuæ
patriæ amans, fidelis ſui regis cultor, eti-
am abhorret blaſphemos, & reos maieſta-
tis exſecratur, acri itidem cœleſtiq; affe-
ctu, quem Zelon nominant. Id genus ne-
que ferendum eſſe norat, neque ipſa fere-
bat, cum quos malitiosè veritati cœleſti con-
tradicere, et conditorem ſeruatoremq; omni-
um contumelia afficere intelligeret. Ma-
ius autem non eſt pietatis argumentum, neq;
certius hoc Zelo, in quo videlicet ſcientia.
Cetera enim ſæpe fallunt, facileq; ſimu-
lantur. Videmus enim nefarios, impi-
os, ſacrilegos, frequentius adire fana, ri-
tibus impenſius ſtudere, ſtato tempore con-*

ceptis

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

ceptis verbis magno conatu preces dicere, dictas ſeuero vultu, etiam cum ſupiriis iterare: interea tamen de veritate ſententiæ, & de ſanctimonia vitæ, parum ſollicitos. Neque vero negligebat, quæ religiosè obſeruari debent, tum vt pietatem exerceamus, tum vt alios noſtro exemplo eôdem inuitemus: & perſcrutabatur, vt diximus, ſacras litteras, & faciebat, quæ ad ſalutem ſuam pertinere cognouerat, non eam ſibi vt pararet, quam dono acceperat, (qui namq; cœleſtium bonorum alia accepit, alia ſperat, non caret etiam ijs, quæ nondum accepiſſe à prophanis iudicaretur) ſed vt teſtatũ ſuo loco faceret, ſe veram & primariam ciuem eſſe cœleſtis reipublicæ, de qua iam diximus. Quis enim neſcit, cum reginæ in luxu plæræq; & deliciis viuant, nec vlli rei magis quàm ſplendori ſtudeant; ELISAbetham nihil quidem eorum, quæ ad dignitatem ſuam pertinerent, neglexiſſe, ſed tamen ipſam delicatæ vitæ et luxui ita inimicam fuiſſe, vt eius etiam ſigna deteſtaretur, & in

ſuis æquo animo non toleraret? Ibi erat videre laborem & frugalitatem: quæ vbi non ſint, ibi facile exulent modeſtia & pietas. Dicenda enim ſunt eadem, quæ & ante diximus. Otium enim ſine negotio omni virtuti inimicum habetur. Luxum vitiorum omnium ſementem rectè dixeris, & quidem capitalium: nec ſingulorum in re manifeſta enumerationi immorari attinet. Otium et luxus cum exitioſa multiplici ſobole, totas gentes, regna, vrbes, regias & priuatas domus, ſæpe euerterunt: neq; fere locus vſpiam eſt, in quo non huius mali exempla aliquot videas. Quo magis licet exiſtimare, quantum ſit in frugalitate boni, cum priuatim, tum publicè. Deteſtabilia igitur mala auertit à regia: admirabilia contrà bona in regiam introduxit, non ſolum in gynæceum. Non deerat virginibus mundus regius: purpuram, aurum, gemmas dico, quæq; ego plura vidi, quàm animaduerti, quæq; aduerti, nominibus ſuis appellare neſcio, neq; hoc admodum laboro: id docebant dies feſti, & ſacri

& alij

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

& alij, vt ſi quæ eſſent nuptiæ, aut illuſtris hoſpes aduenıſſet: atq; ſanè in ea aula reges, electores, duces ſæpe vidimus. Quod ſi gynæconitin introires, pura ibi & elegantia omnia, vt apud reginam: nec minus tamen laboris eadem plena & operarum. Virgines ornatæ, non alia, quàm ſua pulcritudine. Si plebeius aliquis & imperitus, vel etiam ex alijs, luxu perditus, videret; ancillas diceret, haud nobili loco natas. Inſedit namq; multorum animis praua & merito ex animorum fibris euellenda opinio: nobiles mulieres & fortunatas debere, quicquid eſt laborum, inferioris conditionis, tamquam ad hoc factis, imponere: ipſas autem comptas in perpetuis deliciis vitam agere. Turpe eſt dicere, ſed frequentari hoc videmus in familiis etiam tenuium. Miratus aliquando fui, ita ſenſiſſe multos ibi etiam, vbi præ cæteris ſapere homines viſi fuerunt. Non erubuit hunc non ſanè leuem errorem in vita, Ariſtarchus, ciuis Atticus, fateri, ipſi etiam vitæ rectioris magiſtro Socrati: ſed hic ci-

uem ſuum docuit: nihil pigritia & incuria eſſe deteſtabilius: nihil æquè ex vſu, atque opus facere, & res ſuas procurare omni diligentia. Hanc ſapientiſsimi viri diſciplinam non ignorabat princeps ſapientiſsima: non ipſa nihil agens, dum virginum labores regeret, & operas inſtigaret. Nec falli ipſa poterat, cum quia oculis ſuis omnia ſedulo perluſtrabat, tum quia vt initio blandè erudiebat, ita acriter obiurgabat, ſi qua minus dicto audiens fuiſſet, aut negligentius officicium feciſset. Volebat omnino omnia ab illis ad nutum ſuum ita fieri, vt promptè ac libenter parêre & imperata facere à quiuis animaduerteretur. Itaq; puellæ vtplurimum dominæ nutum anteuertebant. Nec minus igitur erat ſchola nobilium virginum, cui ipſa præſideret, quàm gynæceum regium famulitij & dignitatis cauſſa comparatum. Non enim magis ſuis vſibus & ſplendori conſulebat, quàm ipſiſmet puellis & veræ dignitati, id eſt virtuti & felicitati vniuerſæ ſuæ familiæ. Sæpe ad-

debat

debat priori beneficio educationis, quod primum eſt & maximum, etiam alterum, quod et ipſum haud leue exiſtimatur, vt cariſſimæ alicui virginum iuuenem præſtantem quæreret, & ſi opus eſſet dotem daret, vel liberaliter augeret. Qui igitur ex nobiliſſimis hoc non agerent, vt in tali regia ipſorum filiæ viuerent, vbi omnia ornamenta muliebria facile conſequerentur? Ita autem erat ſtudioſa virtutis & veri honoris, vt pupillas, quasq́; alioqui accepiſſet, ſuſpicareturúe, negligi, ad ſe inuitaret, aut ad educandum pro auctoritate ſua iuberet accedere. Heroina equidem digna res, virtute imbuere non eas ſolum, quæ vellent, ſed etiam, quæ perituræ viderentur, à vitiis vindicare, nec pati vllam in ijs labem reſidere, quæ paullo poſt fortiſſimorum equitum coniuges, ac deinceps nobilium virorum matres eſſent futuræ. Cum autem de hac quoq; parte ſatis multa dixerim, etſi non ſatis me dixiſſe intelligam, neq;, quod maximè velim, hunc locũ pro dignitate me non poſſe illuſtrare, diſ-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

re diffitear; in reliquam primùm regiam producenda eſt oratio. Rectè equidem putabat, hanc etiam curam non minus ad ſe quàm ad maritum pertinere: immo totius reipublicæ onus mariti humeris incumbere, ad ſe hanc curam potiſsimum pertinere: ſic illum rectius vacaturum negotijs publicis. Rectè aio iudicaſſe. Sic enim ipſa materfamilias in regia, vt aliqua ciuium in priuata domo. Sed in regia miniſtri multi, viri & iuuenes nobiles, vt de famulante plebecula non dicam. Vulgus raro bona fide officium facit: numquam primarij faciant mala. Tamen, vt in inferioris conditionis homines aduertere, neceſſarium eſt, ita in alteros non alienum. Nam & probi interdum alucinantur, & vt omnia rectè faciant, videre, quibus quid præmij debeatur, rectum. Sed ab hominibus abeamus ad res. Rectiſsimum nimirum, quæ ſint, quæ ve ſuperſint, ne corrumpantur: ne qua deſint, & ſi qua deſint, eueſtigio accerſantur: ſint quæq; ſuo ordine, & ad vſum ſemper parata, Hoc et ad alia

& ad

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

& ad alimenta non minus pertinet, quæ ſi non prodigè ſuppeditentur, nihil culpæ eſt. Non enim cum culpa frugalitas, ſed laudi datur, etiam ijs, quibus omnia ſuppeditant. Hoc nomine & Pericles celebratur, cum tamen celebretur idem princeps & ciuitatis, & inter magnificos. Parſimonia tenuibus pro penu eſt, fortunatis beneficentiæ fons, etiam magnificentiæ regibus: ne quis vel notam auaritiæ eſſe arbitretur. Nec mirum, argumentis non moueri, qui tantum culinæ nidore & anthoſmiæ flagrantia ſuauiter afficiuntur: vt de ijs non dicam, qui nihil niſi boues aſſos et vini cados ſomniant. Neq; vero etiam vel hi vel illi rationibus refutandi, ſed ſeueritate diſciplinæ coercendi ſunt, etiam ſalutis ſuæ cauſſa. Grauius autem eſt, & forte dignum commemoratione, quod qui intemperantiæ neruos incidit, aut curſum inhibet, idem honeſtati conſulit & prudentiæ etiam aliorum, ſine qua omnibus in vita tenebræ ſunt. Hoc qui in regiis fecerit, in vniuerſo regno legem ille ſaluberrimam ſanxe-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

rit. Sed quod in eo, quod rectiſsimum eſt, ſiue confirmando ſiue illuſtrando pono, id amittere mihi temporis videor. Prodeundum enim extra regiam, in hortosne? an in oppidum? an in loca longius diſsita? vix putarem hortos verbo mihi fuiſſe attingendos, niſi viderem mellitiſsimum apud Græcos ſcriptorem hunc locum minimè præterijſſe, cum vitam et res geſtas optimi Perſarum regis deſcribit. Pœne enim ante oculos ponit legentibus, Cyrum arbores manu inſerentem, & in quincuncem veluti in aciem collocantem: pæneq́; paradiſos Perſicos herbis, floribus, et riuulis pingit. Hic etiam circa arcem ducis, loquuntur elegantiam & labores reginæ, ſi quis herbas conſideret omnis generis, ſi arbores domeſticas, exteras, voluptati et valetudini, et vſui ſeruientes. Sed vlterius mihi prodeundum intelligo: quo videlicet illa ex arce, tamq̃ è caſtris, copias beneficentiæ educeret: non ſolum in oppidum, ſed etiam quocunq; iter faceret, aut certe vbi locorum conſtitiſſet: primum tamen in hoc, quoniam

proxi-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

proximum, et in oculis. Cum autem ſe quoq; hominem eſſe meminiſſet, etſi externis præſidiis munitam, neq; extra fortunæ omnem aleam tamen poſitam; neminem ipſa deſpexit, ſed cum primis miſerabilium perſonarum rationem habendam cenſuit: nec ſemper exſpectabat, vt vel moneretur vel rogaretur: non ſolum, ſi opem ſuam deſiderari audiret, præſto erat, ſed etiam quærebat, numquid deſideraretur. Hanc ſibi curam ſumpſerat, quam non ſolum multæ opulentæ & magnificæ, ſed plæreque etiam è media plebe mulieres libenter declinent & fugiant: ſiue etiam à Deo, vniuerſi moderatore ſapientiſſimo, & minimè omnium rerum negligenti, huic ſe curæ præpoſitam non minus eſſe, quàm regio honore ampliſſimisq; opibus cumulatam, ſentiebat. Huic vſui vtramq; arcam deſtinarat, et hanc, in qua numos & alteram, in qua remedia condidiſſet: vt nihil de alimentis dicam, quæ quotidie, & quidem bene largiter impertiebat egentibus. Proſpexerat ſanè etiam pauperioribus paſ-

ſim per prouinciam: neq; prorſus alibi neglexit, quæ hic primum & maximè præſtitit. Sed præterea tenuiores argento ſubleuabat, de quorum probitate certior facta fuerat. Nam miſerè egere, qui ſemper improbos vetat, ad probitatem minus inuitat plebeculam, quæ etiam ad officium cogenda ſit. Ægrotis licebat è regia pharmacotheca, quibus quotiesq; opus foret, petere: non minus, quàm de præterfluente riuulo aquam haurire, bonorum nemo prohibet. Optabat id fieri cum ſalute decumbentium, atq; ſi fieret, potius beneficium ſe accipere, quàm dare arbitrabatur. Neq; inde laudem captabat, aut gratiam exſpectabat. Qui enim gratis benefaciunt, quod naturæ proprium eſt optimæ & prorſus magnanimæ, quàm multa in ingratos conferre neceſſe habent? Sed ſciebat gratiam habituros bonos: ſperabat exorituros huius perpetuæ bonitatis, & inauditæ beneficentiæ præcones. Vt enim qui dimenſionum omnes rationes, ipſamq; regulam Polycleti ad vnguem teneat, ſi Herculem arte perfe-

ctum

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

ctum contempletur, hoc ſine acclamatione non faciat: ita qui magnificentiæ, qui magnanimitatis, qui ſapientiæ, qui iuſtitiæ vim et decus intelligat, earum ſplendore ſic obſtupeſcat, vt in omnium præconia erumpat deniq;. Qui porro ex illis non affixi lecto iacerent, trepidè adeuntes, imo adire imperio coactos audiebat interdum, vt miſeris melius conſuleretur. Ipſa igitur, vt tragœdiam non legerit, tamen ita ſenſit, non eſſe turpe homini, non regi, non reginæ, animo affici calamitate, etiam infimi loci, non ſolum ſui ordinis hominum, et ſi iuuare poſsis, manum illis quoq; admouere. Valeant delicati, qui etiam oculos auertunt, nedum de ope cogitent, immemores qua conditione nati ſint, et nimium ſecuri futurorum. Omnem vero reliquam de aliis ſolicitudinem facilè vna ſuperabat, de prægnantibus & puerperis: neq; ijs minus præſto erat conſilio et ope, nuncians quæ facerent, & mittens quibus opus eſſet, quàm obſtetrices manu & opera, quibus hoc vnicum & quidem mercede, curæ eſt:

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

neq; has tuliſſet, niſi vigiles, niſi officij perpetuo memores, niſi de hoc religiosè ſolicitas, vt ipſamet erat, nec regia dignitate hoc indignū ſentiebat, quæ et ipſa mater eſſet. Peream, niſi cum animi voluptate ſingulari accepi, ipſam, quod et alias ſanctas reginas feciſſe memoriæ proditum eſt, neq; fuiſſe dedignatam humiles domos ingredi, viſum periclitantes puerperas. Hoc cum laudi detur nobili mulieri, an non in hac principe, regio prognata ſanguine, mereatur longè maximam? Dignum vero factum, et hac, et regina qualibet: nec vlla idipſum proba regis mater infitias iuerit. Antiquitas etiam, cum rectè iudicaret, diuinum hoc eſſe beneficium, ortui noſtro, tamq̄ obſtetricium numen Dianam, ſiue Iunonem præeſſe credidit, atque hanc propterea Lucinam nominauit. Ab hac cura gerebat et alteram, eamq; pæne parem de pupillis et viduis. Viduæ ſi negligerentur, miſerrimas fieri oporteret, præſertim cum & ipſæ ſint conſilij inopes, & omnis improbitas in eas vltro impetum faciat: et pupilli non ſolum ad vltimos

egeſta-

egeſtatis terminos ſtatim redigerentur, ſed etiam primis annis neglecti, prorſus & ſibi & reipublicæ perirent: quos ſeruare & ipſis & ciuitatis vſibus geminum beneficium eſt. De aliis antè diximus, qui vel morbis cruciarentur, vel inopia premerentur: reieci in hunc locum, de quibus initio forte fuiſſe dicendum alius exiſtimarit: ego non multum referre arbitratus fui. Nam miniſtros eccleſiæ, & Ieſu ſeruatoris legatos, non habuerit in pretio, cum reginam ſe eſſe paruum duceret, eccleſiæ ciuem omnium maximum? illum veneraretur, Deum videlicet, & ſalutis omnium auctorem? Colebat vero, eos qui heri optimi maximi ouilis curam gererent, oues in campos & ad riuos ſanæ doctrinæ ducerent, & pedo ſcientiæ in via tenerent, lupos baculo veritatis auerterent, exemplo bono eſſent aliis, ſine ſuperbia, maledicentia, luxu, auaritia, ambitione: hos amplectebatur toto animo, & egentes ſtipe larga ſubleuabat, vt precibus & meditationi vacarent, & officio commodius fungerentur.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

tur. Quoniam etiam eccleſiæ, vitæ ciuili, et priuatis quoq; hominibus multiplici doctrina opus eſſe intelligebat: exemplo mariti ducis beneficentiſsimi, in ludos litterarios conferebat aliquid, & tenuiorum filios, in quibus indoles, de quibus ſpei aliquid bonæ, ſæpè ſumptu neceſſario iuuabat: ſed iuuabat ex Megapolitanis præ cæteris ſuos, quorum curam ad ſe propius pertinere iudicabat: non quod cæteros in ſuis non haberet, ſed quos à maritis, duce Magno & duce Vlrico, donatos propter nuptias accepiſſet; horum oppida et liberos ornauit, omnia faciens, quibus maternam ipſis curam probaret. Itaq; mater ab ipſis audiebat, & ad eius aduentum, vt matris accurrebant. Gryphis-molæ geminum erat incendium, alterum flammæ, alterum ſeditionis. Seditionem funditus deleuit, vt auctores pœna afficeret, imperitioribus ignoſceret, innocentes tueretur. Ædes igni abſumptas inſtaurari iuſsit, & ciues ſolicitè & benignè vt mater iuuit, & curiam à fundamento exſtruxit. Ex ipſius alumnis vnum mihi libet

prædi-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

prædicare, Graboæ natum, Ioachimum Ræmarium. Erat enim eximio ingenio præditus, et doctiſsimus iuuenis, fueratq́; iuriſconſulti dignitatem adeptus. Is cum ſe iam totum ad vtilitatem publicam retuliſſet, funeſto anno, qui ab hoc fuit vnus et vigeſimus, peſte vna cum vxore extinctus fuit: & tamen ingenij monumentum aliquod reliquit, in cuius veſtibulo huius inclutæ dominæ virtutes, & præ aliis in bonas artes beneficentiam, & eiuſdem in ſe merita gratè admodum prædicat. Fauebat ipſa, & benefaciebat omne genus bonis litteris, earumq́; cultoribus, ſed ijs ante omnes, qui ad ſacras animum adieciſſent, tum quod erat ea pietate, tum quod videbat fortunatorum filios plærumq́; opes & honores ſequi, cultu earum doctrinarum, è quibus fructus ſperantur & honores. Et quidem hic locus, non negligenter à me conſideratus, expolitionem merebatur ſingularem, quam conſulto in præſentia prætermittimus. Cæterum quod in omni genere bonarum artium vſu venire anim-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

aduertimus, vt in qua quis excellat, eius ſtudium ita perſequatur, vt magis excellere, & ſe in eo ipſo ſuperare, indies laboret; idem fieri in virtutis ſtudio, atque eo magis, quo idem nobilius, exiſtimandum eſt. Non ſolum pictor tabulas ſuas meliores velit facere, niſi quis operarius ſit, & lucri quàm artis ſtudioſior, ſed multo magis imperator, vno alteroue ſucceſſu, ſiue ex inſidiis hoſtem adortus fuerit, ſiue etiam aperto Marte, minimè contentus ſit, niſi ſolida victoria potiatur. Haud aliter, qui ſemel de aliis bene mereri cœperit; in eo in quo præſtat genere, ſiue conſilio, ſiue opera, ſiue ſumptu, finem bene de pluribus merendi, neq; poßit facere, (ita ſe confirmauit) neq; velit, quod ab hoc ſpacio diſcedere, aut in eo conſiſtere, turpe eſſe intelligat. Hic igitur etiam animus erat laudatißimæ principis. Neq; enim locum reliquit in prouincia Megapolitana, in quo non aliquod bonitatis & beneficentiæ ſuæ veſtigium impreſſerit. Iuuit ipſa primum alios conſilio, quæ ſapientia etiam ſapientißimas re-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

mas reginas, de quibus aliquid memoriæ proditum accepimus, facilè æquaret: alijs præſidium apud maritum conciliauit, non quod aliquid ſibi in repub. ſumeret, ſed quod ſola vel prima omnium tempus illud videret, quo princeps optimus inter occupationes perpetuas commodè moneretur: nec parum poterat apud maritum: quantum videlicet coniugem poſſe rectum erat: plus etiam, neq; volebat ipſa. Pecuniam paßim in miſeros et tenues, quorum vita abeſſet à flagitiis, liberaliter contuliſſe, antè diximus. Quæ ſedulæ matrisfamilias eſſent, omnia ſingulari cura gerebat: ſi qua bene conſtituta eſſent, beneq; fierent, approbabat et collaudabat: ſi qua minus bene conſtituta, emendabat, vel mutando vel adijciendo: ſi qua prorſus deſiderarentur, de integro conſtituebat, honeſtati in omnibus conſulens & vtilitati populi: vt qui honeſtè viuerent, neq; vitæ neceſſariis commodis egerent: deniq; quos è miſera plebecula vel laboribus confectos vidit, vel morbis, vel ſenecta; his ſedulo, domos, veſtes, ali-

menta vidit. Hoc & omnes hodie prædicant, & inſcriptiones paſsim plurium domorum ad poſteros teſtantur: quas vel inſtaurauit, vel condidit, quibus etiam reditus donauit vel auxit. In quibus cum adhibuerit ſummam, nemo etiam alteram diligentiam reprehenderit, qua prouidit, vt ne familiæ quid deeſſet, & quod ſupereſſet, ne periret: ſed abũde eſſet, vnde miſerioribus benè fieret. Quemadmodum enim in ipſa regia, vt diximus, maxima, minima, ſibi curæ habebãt: ta et in prædiis ducalibus, quas liceat diœceſes nominare. Non poteſt vnicam villam diligentius adminiſtrare paterfamilias, ipſe etiam præſens, quàm ELIſabetha diœceſes, earumq́; villas per Megapolin adminiſtraret, tamquam omnibus locis adeſſet. Erant quoq; loco præfecti, villici, villicæ, reliqua familia. Paucis rectè omnia credi quis negat? pleriſq; nihil credendum omnes autumant: fides in paucisſimis, & hanc explorare longi temporis, & magni pœne negotij: quod quos exploraſſe tibi videaris, ſæpe in maximis etiam fal-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

lant. Huic malo medentur rationes, & animaduerſiones, ſed multo magis præſentia domini, dictis plurium acutis nobilitata. Neq; alia negligebat, & ipſa præſto erat: quin ſi longiſsimè abeſſet, omni momento ab illis exſpectabatur, vt præſto magis eſſe, quàm abeſſe putaretur, aut certè non diu abfutura. Sæpe enim, nec opinato, in villam venerat, non ſciſcitans de ſingulis, ſed ſingula perluſtrans, antè quoq; interdum, quàm villicus villicáue perſentiſceret. Probi hoc gaudebant, quod ſibi minimè fraudi futurum, rectè crederent. Deteriores deterrebat à negligentia metus, qui non ſatis firmus, tamen qualiſcunq; officij cuſtos eſt, & quamq̃ ſuos non facit meliores, tamen non ſinit eſſe nequiores, efficitq́; vt minus heris incommodent, & ab ipſis inuitis pœnas etiam ſæpe graues auertit. Itaq; opinor, & multi meæ opinioni ſubſcribunt, huius ætatis reginarum neminem extitiſſe meliorem matremfamilias ELISabetha principe: parem vix reperiri poſſe exiſtimarim. Exemplo vero hoc ſuo

nobiles fœminas Megapolitanas ſiue excitauit ad ſedulam procurationem rei familiaris, ſiue in hoc nobili matronali officio confirmauit. Ipſæ enim optimè filias educant, familiam bona diſciplina gubernant, quæ ad villicas pactiones pertinent, regunt, rem pecuariam non negligunt, quæ ex agris conuecta fuerint, in horreis cuſtodiunt. Ita fit, vt quibus etiam non ſit villarum copia, domi tamen neq; rerum ad vitam neceſſariarum ſit inopia. Ad principem noſtram redeo, ſi quis fortè me ab inſtituto declinaſſe arbitretur. Hæc igitur etiam videbat, vt quemadmodũ præfecti mandarent agricolis et ceteræ familiæ, quid facerẽt, ita iiſdem non liceret, grauioris aliquid oneris cuiq̃ imponere, quo neceſſariæ operæ impedirentur, aut ſub quo, veluti clitellarum pondere, conciderent. Excogitabat non tantum ad ſui nominis memoriam, ad ſeram poſteritatem, ſed etiam, quæ potiſsimum ad prouinciæ vtilitatem facerent. In his & hoc eſt, quo nihil per hanc regionem iter facientibus commodius, quod vias paſsim muni-

endas

dias curauit: quæ res tanti etiam apud priſcos Romanos fuit, vt auctoribus nominis immortalitatem pepererit, quod ab illis nominarentur, Appia, Flaminia, Æmilia, aliæ ab aliis. Sed ne quis tamen ſuſpicetur, conſuetudine et lege publica de viis nihil prouiſum. Quod ipſa fecit, ad quam lex non pertineret, beneficium eſt, & ſingularem laudem meretur, ſicut & alterum. Siluas enim paſſim ante annos complures ſeuit, cum multorum admiratione. Noua enim homines admirantur, & quæ non experti ſunt, vix etiam probant. Nunc id conſilium admirari ſimul oportet, & probare. Etenim ſiluæ, quarum auctorem & annum natalem paſſim hermæ, ipſisq; inſcalpti verſus, indicant, hodie vel ligna focis, vel trabes ædibus, vel malos nauibus, vel etiam pecoribus glandes ſuppeditant. Verum iam è viis & ſiluis et agris & villis, ad loca reuertamur, in quibus hominum cœtus frequentantur. Cætera Eliſabethæ merita antè recenſuimus: vnum huc diſtulimus: quod ſimul etiam religioſæ

pieta-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

pietatis ſignum eſt, & prorſus pium factum. Nam templa reficere & exornare, & reditus annuos deſignare vel augere, è quibus ſacerdotes & æditui honeſtè alantur, magnum pietatis opus eſt, & argumentum. Id multis in locis fecit: ſed cum primis templum nobile Guſtrouij, quod regiæ vicinum eſt, pæne iam deſertum, ruinæq́; proximum inſtaurauit, ipſiq́; reditus, vt piæ ceremoniæ frequentarentur, reddidit, & ædis eiuſdem, potiſsimum eam partem, qua exuuias cariſsimæ ſororis condiderat, et ſuum etiam corpus, cum animum cœlo reddidiſſet, condi voluerat, ſupra modum magnificè ornauit marmoreis, magnaq́; arte perfectis, monumentis. Monuerat item, vt templum in Doberano, quod Roſtochio decem millibus paſſuum diſtat, in cæteris templis vnum quoq; elegantiſsimum, quod qui in remotiſsimis terris quamplurima contemplati fuerunt, quibus ipſe quoq; aſſentior, affirmare non dubitant, tum ſartum tectumq́; ſeruaretur, tum nouis monumentis ornatius redderetur. Nec aliter

omni-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

omnino fieri debuit, quoniam eo loco ſunt plæraq; priſcorum ducum Megapolitanorum monumenta, tum ipſius prioris mariti, ducis MAGni, quem ob virtutes verè regias, & doctrinam reconditam multiplicem, ſupra non tam copioſa & culta, quàm vera oratione laudauimus. Id monumentum hæc ipſa domina, cuius laudes modo decantamus, tum luctuoſiſsimi ſui temporis memoriam renouans, exſtruxit: inſcriptionem fecit Ioannes Bocerus, vir doctiſsimus & poëta præſtans, amicus olim noſter, & academiæ Megapolitanæ ornamentum. Porro, quod initio fuit oſtenſum, & è domeſtica diſciplina comprobatum: nihil fuiſſe antiquius huic longè optimæ dominæ, quàm nobilium virginum educationem; huius ſuæ curæ exemplum etiam ad poſteritatem illuſtre admodum reliquit. Materna erat hac cura, quòd quæ in Dobertino ad Goltbergam, et in Rhune ad BuZouium, vltro adulta ætate Deo ſe deuouiſſent, virgines ſæpe viſeret, earum mores cenſeret, eas ad ſanctimoniã vitæ cohortaretur, deniq;

 ijs leges

iis leges ſalutares ferret. Hanc tamen curam longè ſuperat beneficentia, qua aduerſum Rhunenſes virgines vſa fuit. Neq; enim minus gratiæ dominæ Eliſabethæ, quam illius virginum cœnobij conditori debetur: quod non ſine exemplo aſſeuero. Etenim Amphipolitæ olim vindicati ab iniuriis Athenienſium per Braſidam, qui & victor in illo prælio occubuit, hunc ipſum Braſidam ſeruatorem ſuæ ciuitatis pro conditore habendum cenſuerunt, & dirutis Hagnéis, eidem, vt illud ſeculum ferebat, diuinos honores & anniuerſarias victimas decreuerunt. Magis autem ELIſabetha condidiſſe, non ſolum reparaſſe Rhunen putanda eſt. Non ſolum enim è ruderibus templum erexit, & virginum monaſteria, id eſt vnicuique ſuam domum commodam & elegantem condidit, ſed etiam tum reditus veteres conſeruauit, tum hos ipſos munificè nouis auxit, vt quæ frugaliter viam inſtituant, quod maximè decet virgines nobiles, Deo dicatas, nihil rerum neceſſariarum deſiderarent: quod hoſpitibus nobis

ipſæ

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

ipſæ aliquando, gratæ erga beneficentiſsimam dominã, ſibiq; gratulatæ, prædicarunt. Neq; hoc tantum præſtitit, ſed multo etiã maiora, ſine quibus illa commoda leuia, meo iudicio, forent. Itaq; illa quoq; referam. Quidquid enim ſuperſtitionum irrepſerat, id omne omni cura aboleuit, & ad canonem ſacrarum litterarum inſtituta Rhunæ direxit: atq; etiam inſuper ipſis poteſtatem fecit ad pietatem & modeſtiam educandi & erudiendi ad operas muliebres, nobilium & honeſtorum hominum filias, quæ paruo & alimenta & rectam educationem haberent, et ibidem quam diu parentibus videretur, viuerent. Patet igitur latiſsimè hoc beneficium. Primum enim ad eas pertinent, qui ibi reliquum vitæ ſponte ſua tranſigunt: deinde ad familias primarias, quæ educationis beneficium ſuis filiabus non inuident, quas etiam pias et frugales deinceps matresfamilias futuras ſpes ſit. Ex his igitur, quæ dixi, apparet, quam multis virtutibus regijs princeps ELISABEtha pleraſque

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

reginas ſuperauerit, & quot quantisq́; meritis Megapolitanos & priuatim & publicè affecerit. Quod ſi tam in virtute & meritis vera felicitas ineſt, vt profectò abſq; illis hæc nuſq̃ reperitur gentium, ſed potius res ſecundæ, nudæ quibus ſunt, in exitium præcipitant; omnem illam adepta fuit. Quod ſi vero etiam præmia in parte felicitatis ponenda quis exiſtimat, quìcum & ipſe ſentio, neq; hac acceſſione caruit. Diximus ſanè de externis bonis ab initio: quæ poſſedit, vt ijs bene vteretur, & quia bene ſemper vſa fuit, magis poſſedit, & plura acquiſiuit. In omnibus autem illis poteſt quis maiora et illuſtriora nominare, quàm ſit gloria & liberûm felicitas? Nemo opinor huic ſententiæ aduerſabitur: nec quis eam repudiaturus mihi videatur. Cauſſæ etenim nihil eſt. Gloriam ipſa & honorum prædicationem nacta fuit, vel ab adoleſcentia, vel certe à primis nuptiis, eamq́; tum ſermones hominum, qui tantam vim habent, vt multa quaſi per manus poſteritati tradiderint, quæ nullum tempus

abole-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

aboleuit, tum monumenta litterarum, quæ certam & ſempiternam vitam heroibus, eorumq; illuſtribus factis ſola donant, immortalitati conſecrarunt. Non dubito, quin ab aliis id perfectum iam ſit, in quo etiam ipſi conamur, quantum poſſumus: ac ſi idem à nobis præſtitum non fuerit, ob orationis, qua laboramus, inopiam; res ipſas hinc tamen acceptas, iam antè diſertiores feliciore calamo illuſtrare iuſsimus. Quod equidem inuideo nemini, cum quia ab hoc animi morbo abſum longiſsimè, tum quia omni virtuti præmium debitum perſolui, mirificè gaudeo. Qui aliter affectus ſit, virtuti inuideat, cui inuidere, fauere vitiis exiſtimem. Nunc, vt ad alterum: peperit princeps ELIſabetha duci VLrico filiam, SOPhiam. Hic iterandum, de quo toties dicendum eſt, quod in dicendo vitio dari non ignoro: ſed conſilio rhetorum hic vti mihi non libet, forte neq; vti debeo, niſi mihi hanc veniam dant, vel etiam præcipiunt, quod facio. Rem autem ipſam ſequor. Dixi, vt princeps virgines ſuas domi educauerit,

uerit, vt ceterarum quoque virginum educationi proſpexerit: vt mater filiam educarit non dicam? Hoc tamen vno verbo faciam, quod ipſa, à quo die filiam enixa fuit, ad id momentum, quo eam ſponſo tradidit, non neglexit, ſed omni materna regia cura fecit, ad quem modum ſe educatam meminerat: ac feliciter educationi filiæ ſupremam manum impoſuit, quando ei maritum inuênit. Nuptiæ enim, ni fallor, apex educationis ſunt, vel primus eiuſdem finis. At quem maritum? Regem iuuenem fratris filium, cuius animum non minus perſpexerat, quam filiæ, vt facile prouidere poſſet, fore has quoque felices fauſtasq; nuptias. Videbat annis vigentem, forma præſtantem, pollentem viribus, à natura factum ad artes tam belli quàm pacis, etiam ad humanitatem, et priuatæ conſuetudinis cum bonis & præſtantibus ſuauitatem: longè lateq; imperare non erat neſcia, cuius regnorum limites ad ſeptentrionem non facile deſcriberentur, et ſi deſcriberentur arte, non quiuis ta-

uis ta-

uis tamen facilè eos animo comprehenderet, niſi idem quoq; eruditus, & reliqui ſitum orbis cognouiſſet: ſciebat ipſi eſſe reditus regios, & vectigalia inaudita ad fauces Hellæ, quas cum Pactolo & Hermo quis conſerat. Verum neq; ad immenſas opes, neq; ad ſummam potentiam oculos adijciebat ſapiens mater, quibus tamen ille ſuperiores Daniæ reges omnes vinceret, & à paucis forte hodie regibus vinceretur: alia reſpiciebat, quæ antè dixi, neque orbi terrarum incognita. Quis enim neſcit, quàm feliciter initio imperij ſui iuuenis rex FRIDERicus ſecundus, ſocio patruo ADOLpho, duce Holſatiæ, principe item fortiſsimo & id temporis florentiſsimo, bellum cum Dithmarſis geſſerit? Hos ipſos, bonos et diuites colonos, militiæ adſuetos à maioribus, & acres omnino bellatores, pluribus etiam ſeculis imperio Cimbrico reluctatos, ſuæ ditioni ſubiecerunt duces fortiſsimi. Quis item neſcit, belli, quod aliquot annos, ſocia nobili ciuitate imperij Lubeca, aduerſus reges Sueciæ, potentiſsimos & ipſos,

ipſos, claſſe præſertim, geſsit, in quo ſtrages incredibiles terra mariq; editas, & clades acceptas vtrinq; grauiſsimas meminimus & horremus, quàm ſecundus euentus exſtiterit? Nemo negarit, tandem in hoc bello ſuperiorem fuiſſe Fridericum regem? quamq; Erico rege Sueciæ in tragicas fatales calamitates demerſo, & ſuccedente in imperio fratre Ioanne, inclinanteq; ad pacem, qui bellum non mouiſſet, ſed acceptum repente abijcere tutò nullo modo poſſet, ad conditiones pacis vtrimq; deſcenſum fuit. Otium ab eo tempore tutatus eſt, nec quidquam prætermiſit, quod ad otium conſeruandum faceret: legibus & bonis inſtitutis auxit regnum: ius æquum dixit: ne quid in eccleſia nouaretur, præuidit: ſtudia doctrinæ per omnes ſuas prouincias coli iuſsit, in vltima etiam Thule, quæ & ipſi paret: digna conſtituit præmia bonis doctoribus in academia ſua Hafnienſi, vt vix vſpiam alibi. Paſsim ſanè academiarum copia: doctorum ſic ſatis, vt alius generis alibi deſiderentur: mercedis, hoc difficili

ſeculo

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

ſæculo, quo precia omnium rerum creuerunt, non nimium. In regia autem, quem non habet in precio bonum? quem non odit improbum? nec qui adulentur, audit, nec qui innocentes deferant, nec qui mala conſilia architectentur, nec ſimiles aularum alaſtoras: viros bellicoſos, doctos, induſtrios, apertos diligit & amat: & ipſe hoc Achilleum quoq; habens, vt animum vultu, manu, verbis, præſentet: à quo humillimus, modo non malus, nec minimum ſibi metuat, bonus multum boni ſperet: vtitur illis omnibus, vt amicis, quod priſcos reges feciſſe boni cum primis auctores docent: hi regem pro amico habent, atq; ita ei ſunt familiares, vt ipſimet inter ſe: quibus ita velle cœpit, hos neq; vlla re egere, nec petere quidquam patitur: hoc illi verecundia non facile facerent, & rex eorum petitionem regia liberalitate occupat. Cum vero plurimum auri indies accipiat, in amicos multum conferre non dubitat: nec amittere ſe id arbitratur, quod in eos conferat, ſed ſtatuit, ſe omne veluti in ærarium referre, vnde viciſ-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

ſim depromat, cum velit. Theſaurus enim profectò verè regius eſt, viri conſilio et manu præſtantes: qui in otio otium tueantur, primis commodis vna fruentes, & ingruente tempeſtate hoſtiles itidē impetus propulſent, primis etiam aditis periculis. Hæc enim ſunt ex dignitate regis familiarium, nec alia ratione à ſe cæterorum inuidiam declinent. Multæ ibi regum ducumq́ filiæ, animi pendebant, et quoquæq; modeſtior & formoſior, hoc magis, circumſpectantes, ad quā tantus ille rex virginē animū adijceret, ratæ omnes, quam ipſe duceret, ex omnibus ſui ordinis fore feliciſsimam. In hanc occaſionem etiam reges & duces intentos vidimus, ſuis quiſq; filiabus optimè volentes conſulere. Circumſpectabant alij, perinde, vt ſpectatores ſolent, quorſum res euaderet. Regem ipſum in tam ardua deliberatione, animo primū fluctuaſſe, neq; affirmarim temerè, neq; temerè negarim. Magnum enim hoc negotium per ſe: et ex paribus, quorum ſit inter ſe magna ſimilitudo, deligere, vt quod optimum ſit, delegiſſe, ratione ſtatuas, difficile,

ſi quid

ſi quid aliud, in hoc præſertim genere. Tamen vt arcu exerciti facilius collineant, et à meta minus aberrant: ita in rerum humanarum tractatione verſati, quæcunq; ijs obijciatur, ſtatim, quid facto opus ſit, vident: potiſsimum ſi & alia incurrant in oculos, & finis pœne oculis obuerſetur. Sed quemadmodum ille regius animus luctatus fuerit, aut ſtatim hoc conſilium amplexus, vt fomes ſcintillam arripiat; hoc relinquam: narrabo, quod omnes non minus nouimus, ac ſi interfuerimus, ſi viderimus. Viſam, non effigiem, ne dicã, qua cui pictor malitiosè imponat, ſed quæ illius inſcitia non ſatis referat, quod contemplari haueas: ſed ipſam viuam videntemq; SOphiam Megapolitanam, cuius ætatem, formam, verba, modeſtiam, mores animum probaret, atq; hæc vt eximia, præ ijſdem, quæ in alijs elucerent: Quid enim exquireret ille genus, cuius eſſet amitæ filia, idem, quo ipſe ſatus, quiq; genus priſcum regium Megapolitanorum principum memoria teneret? Quid dotem? Eius enim reſpectum rex habeat, de qua pri-

uati boni viri, homines inopes vix cogitant, certe non admodum ſunt ſolliciti? Amauit, animoq́ caram vnicè habuit. Ac ne quis exſpectet, vt ſplendorem illius legationis, per quam ambierit, & regias litteras vobis memorem. Non poterat illa eſſe illuſtrior: neq́ hæ prudentius exaratæ aut elegantius, ſi etiam princeps aliquis orationis eas ſcripſiſſet, vel aureis litteris. Ipſe rex, ipſa regis oratio: ille pro centum oratoribus, hæc pro ſexcentis epiſtolis. SOPHIam in matrimonium duxit, petiuit. Non enim petiuit antè, quàm daretur: ſed data fuit, cum peteret. Etenim præſentem petiuit à præſentibus, incluto patre VLRico, duce noſtro, & heroina ELISAbetha: hi non tam petitionem regis, quàm voti ſui ſententiam audiebant: de SOPhiæ voluntate, annuiſſe, dici ſatis eſt. Iam qui orationem meditetur, qua lectorem teneat, materiam è regiis nuptiis petat: nos relinquemus illa omnium regum ſolemnia, nemini incognita, niſi quis aulam non viderit: qui tamen ipſe etiam relatu aliorum pœne ſingu-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

ſingula acceperit. Ita enim vulgo fit, vt qui huius generis nihil viderit, curioſè ſciſcitetur: qui nihil aliud viderit, auidè exponat, pæneq́ plus voluptatis è ſua narratione capiat, quàm auditor: vt cum hic illi multum debeat, ille huic plus contra debere gratiæ videatur. Summum decus nuptiarum, etſi magis obuium ceteris, quæ præterimus: notius, inquam, ſed quod tum primi oculis & animo potiſsimum ſpectabant FRIDEricum II. regem dico, & SOPHiam Megapolitanam. Hoc primum nuptiarum decus, & vnum: decus, quod in vtroq́ verum decus, vt expoſitum à nobis antè fuit, etſi non ita ſplendidis verbis, vt res requirebat, non obſcuris tamen, vt puto, animum aduertenti: vnum quod hi nullo vitæ tempore diuellerentur: Dicerem præterea, vnicum, niſi acceſsiſſet & alterum: ſponſæ videlicet, iamq́ reginæ: teſtimonio diadema, cum æquari ſe ab aliis reliquo mundo æquo animo pateretur, & maior diademate, ipſe rex: reginæ, inquam, parentes, qui ſunt regis ſocer nouus & ſocrus

 noua:

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

noua: quod decus nec eſſe, nec intelligi, abſq; filio & genero poteſt. Principia hîc duo, rerum per quàm nobilium & perpetuarum elementa: matrimonij & arctiſsimæ affinitatis. Proximum eſt, vt de hoc coniugio dicam, neq; hoc plane negligendum eſſe iudico, in quo cum multa ſint illuſtria, paucula decerpemus, quæ ita lucent præceteris, vt non ſint illuſtriora, & vix etiam his ſimilia. Quid enim ſupra mutuam coniugum beneuolentiam? quid deinde coniugij fœcunditate optabilius? quod vtriq; huic bono bonum affinitate ſincera affinius? Apparet, quot, quantaq́; pretercam, quæ numero quidem plura, ſed nec vnum ex omnibus, neque coniuncta aliqua, neque ad vnum omnia, cum his ita paucis, vel cum vnoquoque horum comparanda. Primum enim quid amore coniugum ſuauius? quid honeſtius? dicerem quid vtilius? niſi qui hoc audiret, de commodo me loqui putaret ita, vti mercatores ſolent: tamen nihil vtilius etiam putarim, ſi quam inutile ſit & noxium, quidquid

quid

quid illi aduerſum, conſideretur. Sed amor ille cum in vtroq; par & ſimilis, eſt viciſsim in ſimilitudine diſsimilis, quoniam ita vt ipſi. Non minus certè maritus vxorem amat, quàm vxor maritum: ſed amat aliter, ſeu amorem alio modo ſignificat. Vtrumq; res ipſa edocet. E quibuſuis enim bonis coniugibus exempla petas. Hoc enim perinde eſt inter homines, vt permulta alia: & verum tamen, ac diuinum etiam bonum. SOPhia tanti ſe principis filiam & reginam eſſe ſciebat, ſed regis eſſe coniugem ſciebat: regi parem, quam ipſe ſecum compararet: non quæ imperium vna gereret, quod viri, quod regis: ſed ipſa regi paréret, non vt regi, ſed vt marito, eumq; obſeruaret, vt regem, & vt maritũ: regem plurimorum populorum, & ſuum tamen regem, ſed maritum maximè ſuum & proprium. Hoc fecit ab initio, quod vniuerſa Dania loquitur, & vicinæ gentes vno ore: hoc facere, nullum ipſa diem intermiſit: quod idem facturam, quamdiu huius mortalis vitæ, quæ vtriq; cum felicitate diuturna

ſit,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

ſit, vſura fruentur, nemo omnium dubitat. Oblitus hic ſum de rege priore loco dicere: ſed feci, quaſi non de præceptis aliquibus, aut de vulgi conſuetudine faciendum iudicarem, ſed de mandato regis. Hic enim id iuberet fieri. SOPHiam enim rex maximi facit, nec vllam mortalium cum ea comparat, atq; in multis cauſsis, cur eam maximi faciat, hanc habet in primis vnam, quòd ſe ab ea fieri videt maximi, ac, ſecundum Deum, ita coli, vt à nullo omnium æquè coli, prorſus intelligat. Declarat autem rex amorem ſuum, non tam vultu, aut verbis, aut donis, quàm rebus ipſis omnibus. Sed cum ſigna de interioribus nos confirment, & animus illis maximè innoteſcat; vnum ex omnibus audire, operæprecium eſt, quod quoniam perpetuum, pro certiſsimo argumento fuerit, vt vllum aliud. Dico in quotidiana conſuetudine, non intermittentem familiaritatem. Vt enim rectius appellem, non habeo, niſi ſimplicitatem in conuictu nomines. Eſt enim morum & ſermonis ſimplicitas, ita loqui,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

qui, ita ſe gerere, vt affectus ſis, nihil ſimu-
lantem, nihil diſsimulantem, nihil aliquo con-
ſilio aut opera adijcientem, nihil item demen-
tem: viri boni & herois virtus ſiue ratio:
cadit vero etiam in humillimos, quo in his
minus fraudulentiæ & malitiæ. Hoc pacto
coniugium colunt probi agricolæ (ne quis mi-
hi omni eximio bono carere infimos exiſti-
met) & qui ad hos vitæ ratione proximè
accedunt, videlicet ſuauiſsimè. Quid enim
hoc ſit ſuauius? Ad hanc ſuauitatem, ſi
quid aliud adijcias, quod vel per ſe probum
arbitreris, eam continuo diluas: quo plus, di-
ruas. Quid melle dulcius? ſic eſt, cum ſim-
plex: adde vel optimi ſaporis alia, dulcedi-
nis ſentias minus: facilè enim fit hac ratio-
ne, vt corrumpatur. Hoc ago, vt oſtendam,
quod ſanus nemo dubitat, inter coniuges ſim-
plicitatem eſſe ipſam ſalutẽ & animam con-
iugij. Ab hac qui abeunt, bonum vnum ex o-
mnium maximis amittunt, vel contami-
nant, condimenti aliquid ſtudio adſciſcunt,
vt quod quantumq; mali eſt, hoc ceu fuco il-

 litum

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

lutum tegant. Sed in re clara, quid verbis opus eſt? Cæterum hanc inter ipſos caritatem & tempus, vt ſit, maturauit, & perfecit coniugij fœcunditas. Nati enim liberi, & vtriusq; ſexus, & plures, & regiæ expectationis. Hæc ſpes ne falleret, nec parentes, nec auum, nec auiam: omnia ab initio cogitata factaq; ſunt, & fiunt, quæ oportet. Atq; hic iterum maternam beneuolentiam & euidentem ſuam curam oſtendit auia. Non enim hoc erat contenta, vt bene nutrirentur & educarentur à prima infantia, niſi idipſum ipſamet faceret. Denuo moneo, eiuſdem rei inculcatio ne grauis ſit. Idem enim ſæpius dici rectum eſſe iudico, quod ſemper fieri rectiſsimum ſit, niſi eum qui rectè faciat, non toties laude ſua afficiendum cenſeamus, quoties ille rectè faciat: vt ſi ab imperatore plura bella ſint fortiter geſta & feliciter, vnius narrationem ſatis eſſe contendas, omiſsis reliquis. Quin, ſi de cura educationis aliquoties diximus, hic locus vel maximè eiuſdem rei iterationem po-

nem po-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

nem poſtulat. Hoc enim princeps longè optima æquè ſtudendum ſibi nepotum neptiumq́; educationi tum putauit, quàm olim filiæ: acceſitosq́; ad ſe in Megapolin annos aliquot ipſa educauit cura maxima, ratione rectiſſima. Idem fieri domi voluit, quod rex vltro curaſſet, & curauit: & quamquam ſciebat fieri, tamen hoc videre ex interuallo geſtiebat. Rex autem cum ceteris liberis hac de re proſpexit optimè, tum CHRISTIANO *primo natu, qui ad regnum educetur, certa ſucceſsionis ſpe, quando à proceribus, quorum auctoritatem ante aperuimus, regni princeps, nemine diſſentiente, iam deſignatus eſt. Verum de hoc negotio opportunitatem ſcribendi aliam habeo, qua quia me propediem vſurum eſſe confido, hic de eo non agam pluribus. Vnum mihi de educatione in vniuerſum libet adſcribere: mirum videri debere nemini, crebram eius fieri mentionem, cum hac opus ſit quotidie in vita, opusq́; tum in omni ciuitate, tum in vnaquaq́; domo, ſummè neceſſarium, quóq́; occupentur*

 quoti-

quotidie omnes boni viri: nec dubitandum cenſeam, quin, qui huius primi inter mortales operis cura nullam partem afficiatur, neq; matris, neque patris, neque principis munus intelligat: aut ſi intelligat, nec officium faciat tamen, nequiſsimus ille ſit mortalium, & capitalis hoſtis honeſtæ & quietæ hominum ſocietatis. Acceſsit porro ad hæc, quæ ex pluribus & eximiis huius regij coniugij prima bona recenſui, hoc etiam, quod ex omnium coniunctiſsimis voluntatibus natum, mirifica ſuauitate & coniugum & præcipuè reginæ parentum, regis vero ſoceri & ſocrus, vitam condijt. Hæc illorum inaudita animorum coniunctio per Daniam, per Megapolin, perq; vicinas prouincias celebratur: neq; non eandem ipſi & ſermone, & crebris congreſsibus indicant. De litteris non dico, quæ certè nullum menſem ceſſarunt, ac ne pluſculos quidem dies; ſed hæ inter reges vltro citroq; volant: ab illo principio annum tranſiſſe non puto, quin conuenerint. Quid ibi tum inter eos, niſi omnia

ſigna

ſigna intimæ ſinceræq; beneuolentiæ, et ſuauiſ-
ſimi ſermonis? In honorum quaq; parte illa
emicabat ſuauitas: nec inueniebat amor ido-
nea nomina adfectus exprimendi. Primum
enim neq; patri neq; matri auguſtius ad regi-
nã, quàm filiæ nomen erat: neq; huic ad illos
aliud, quàm et matris et patris: quibus tamẽ
nominibus nihil eſt ſignificantius, etſi apud
multos non affectum, ſed nihil, niſi naturæ
effectum indicant, cum vtrumque com-
plecti iure debeant. Regi FRIDerico ſo-
ceri nomen & ſocrus ſacrum erat: ſed pa-
trem illum, hanc matrem quoq; nominabat:
hoc eos animo erga ſe affectos ſtatuens, ſimul
in eos animum filij gerens. Illi regem nomi-
nabant filium, quem æquè cariſsimum, vt ca-
riſsimam eamq; vnicam filiam haberent, à
quo ſe natiuo filij amore diligi coliq; ſcirent.
Non dicam enim de mutuis ſtudiis & offi-
ciis, quorum quæ nota ſunt, ordine recenſeri
non poſsint: pleraq; etiam in priuati nullius
ſcientiam veniunt. Bona accepiſtis hacte-
nus, quibus nihil eſſet ſummis, infimis, opta-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

bilius: quæ qui adeptus ſit, quod iure queratur non habet: niſi hoc poſtulet, quod memini mortalium vnquam datum fuit, nec vlli vnquam datum iri conſentaneum eſt, vt nulla videlicet calamitate contaminentur, & occaſum nullum habeant, quorum aliquando ortus exſtitit. Proinde omnes homines, à quo tempore primum ſapere incipiunt, parare ſe debent, & ad res ſecundas moderatè ferendas, & aduerſas fortiter ferendas, et ad abitum è vita, quo nihil vulgi opinioni acerbius. Sapientes enim cum multa in vita acerbiora intelligant, & eſſe ſentiant, mitius aliquanto ſentiunt, & mortem ſic abhorrent, vt debitum naturæ perſoluendum animò pacato ſtatuant, & huc ſe cum primis parent, quantumq́ꝫ poſſunt accommodent. Hoc ſtudium Eliſabetham neqꝫ à primis annis neglexiſſe, quædam ſuperiora confirmant: ſed magis ſuperioris anni calamitas, & vltimus eius vitæ actus, vt intelligetur. Annus enim eſt, neque multo amplius, cum accepit è Miſnia, optimam

princi-

principem ANnam ducis Auguſti, ſeptemuiri Saxonici, coniugem, ſororem FRIderici regis, diem ſuam obijſſe. Hoc tam triſti inſperatoq; nuntio grauius animo conturbatam fuiſſe, quid mirum? Amiſerat enim ex amicis & conſuanguineis omnium cariſsimam, quam ſincère, vt amita pro filia habebat, pro ſorore, vt pœne æqualem. Itaq; et amariorem vitam egiſſe, et ſuæ quoque vitæ metam oculis animoq; euidentius, quàm ante propoſuiſſe, credita fuit: cuius intuitu fortiſsimum quemq; & paratiſsimum moueri, alios aliis grauius, nemo negauerit, præter eos, qui homines, at fruſtra tamen, cautes eſſe, vel deos iubent. Collegit tamen ipſa ſe, & ex hoc caſu, & ex altero. Quarto enim menſe poſt ipſemet VHuir Auguſtus, quaſi coniugis legens veſtigia, deceſsit. Ac viſa tamen deinceps triſtior, non minus alacri animo pietatis & virtutis ſpàcium confecit, & migrationis huius è mortalitate cogitationem non depoſuit: quam quemq; in conſpectu habere, ſaluti eſſe prudentes ſtatuunt.

unt. Neq; vero hoc pacto omnis tollitur hilaritas, ſed moderatio fruitionis rerum inducitur, & acrius ſtudium ſemper gerendi ea, quæ officij ſint, & digna homine, pro ſua cuiq; conditione. Igitur & ipſa in officij regiorumq; conſiliorum et actionum curſu perſeuerauit. Inueteratam autem ſanctamq; ſolicitudinem, neq; dimitendam cenſuit, de nobiliſsimorum ex filia liberûm educatione, quam tamen rex ipſe pater & regina mater rectiſsimè inſtituiſsent, & perpetuo vrgerent. Hoc ipſa & nouerat, & gaudebat, & libenter iuuabat, & valdè probabat, & cum animi lætitia contemplabatur. Putarim, neq; dubium ſanè, vt hoc opus & germinantem indolem nepotum neptiumq; cerneret, cupidius & ſæpius transmiſiſſe in Daniā. Nec inuitus eodem ibat ex interuallo princeps optimus VLRIcus, tum hac de cauſſa, tum vt de maximis rebus ſocer & gener conſilium caperent: ſed quoties iret, & deſiderio coniugis, à qua obſeruantiſsimè coleretur, & filiæ generiq; petitioni morem gerendum cenſuit.

Nam

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

Namque etſi tranquilla erant domi omnia, nec deerant exploratæ fidei viri principes: tamen ipſe malebat (ſuum namq; officium minus, quàm ſeipſum obliuiſcitur) pro ſalute publica dies noctesq; præſens excubare, & collocatus in puppi clauum tenere: nec longius, niſi voce excitatus imperij, abire conſueuit, nec abeſſe vero diutius. Traiecit autem cum coniuge, & aliquoties antè, & paucis antè menſibus, lectiſsimum ſecum ducens comitatum, in quo lucebat etiam iuuenis SIGISmundus AVGuſtus, princeps Megapolitanus, ducis IOAnnis frater, vtriq; principi ita carus vt filius, quos vt parentes ipſe veneraretur: traiecit amœniſsimo anni tempore, ridente mari, vento ſecundo: venerunt exſpectati regi, reginæ, omnibus: excepti regiè, hilaritas in omnibus, quanta viſa vmquam antea: nullus, vt fit, ſine conuiuio dies: inuitarunt ſe quoq; liberalius, more noſtrarum gentium: ſi quis quærat, quid hoc ego laudem; referre me, reſpondeo: quid enim aliud, quàm quod res eſt? morem ta-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

men eiuſmodi, quem politiſsima omnium gentium frequentauit: neq; hoc probandum, ſed habet tamen vinum, quod animi lapis Lydius: quem animum exploraſſe, aliorum intereſt: & conuiuium, et in hoc vinum, niſi modum migrent, humanitati conſentanea, nec inimica virtuti: accedat ſermo, liber, elegans, muſica erudita, amicitiæ ibi & humanitatis vſum dixeris. Neutrum vero defuit: quin ambulationes fuerunt interiectæ, varia ludorum genera, venationes, & ſi qua condimenta alia poſſent excogitari. Magnam etiam voluptatem accepit, opt. ELiſabetha, non ſane ex illis, ſed ex filia & nepotibus. Lætabatur enim filiam florere: nepotes valere, bene educari, poſteritatem deniq; auream polliceri. Reliquam lætitiam ſemper habebat ſuſpectam: quin eam ſæpe audita fuit etiam gemens optare, ſiue interpellatione triſtitiæ & magni doloris præterire: ſiue quid aliud metuebat, ſiue ſibi, quod ſecutum fuit, præſagiebat. Ipſe dux optimus VLRICVS, de ſuis ſollicitus, etſi nuncios habebat

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

bebat quotidie, niſi venti reſlarent ſæuius, ad nauem tamen ſuam quotidie reſpiciebat: rex pluſculos dies mira ſuauitate beneuolentiæ ſocerum tenebat, atque hoc facilius, quod ſocrus non admodum reluctabatur, quod ægre à filia nepotibusq́; auelleretur: quin aliquoties clara voce dixit, incertum eſſe, quando ſe iterum viderent: quod verbum, etſi ita loqui ſæpius ſolemus, tamen obſeruatum fuit, & ab aliquibus exceptum pro omine. Cum fere menſem vnà vno loco fuiſſent, neque dux in publicam curam toto animo defixus, iam teneri diutius ſe non debere oſtenderet; cedendum ſoceri voluntati et rationi, rex opinatus, magnifico apparatu hoſpites tantos, tam gratos, è regia dimittit. Sed prius nepotes neptesq́; ordine vnuſquiſq́; breui compellatione ad imos gradus regiæq́; veſtibulum auo auiæq́; gratias agunt, ipſisq́; fauſta precantur omnia, manus abeuntium premunt, amplexos amplectuntur, arrident, lacrumant. Animo ibi commotus auus, princeps grauiſſimus, vultu præter amorē pater-

 num ni-

num nihil ſignificat: auia non penitus mœſta, ſed cum affectione materna tamen, omnibus etiam ſignis indicata, diſcedit. Ita rex, cui regina ad latus, ſocerum & ſocrum è regia deducit: in Falſtriam vſq;, plurium dierum itinere, inq; ipſum portum Giſſœrium, qui Germaniæ proximus eſt, nondum L. M. P. diſtans à Varni oſtio, in quod vento ſecundo pauculis horis tuto tranſmittitur. Nihil igitur reſtabat, niſi vt, conſalutatione facta, nauem conſcenderent, vt primum boreas vel halitu iuuaret: fruſtra exſpectatur dies aliquot, & ab illis in portu, & cis mare à nobis. Quantum illic ſoluendi deſiderium fuerit, hinc licet exiſtimare, cum apud nos exſpectatio principum reditus tanta fuerit. Prodibamus ad auroram quotidie, viſum, quem ventum vela minuta in ſummis malis nauium in ripa vicini fluuij, aut alæ in faſtigiis ædium, aut in excelſis turribus nutu ſuo Tritones nunciarent. Nuſquam ille modo optatus, totos alioquin annos noſtro littori grauiter infeſtus

bore-

boreas: auſter plerumque, recta feriens littus aduerſæ Daniæ. Cum quanta ibi moleſtia alieno loco ſederint, non facilè explicarim, nec quis ſuſpicetur, niſi qui ventorum imperio atq; violentiæ aliquando ſubiectum ſe fuiſſe, etiamnum ſtomachatur. Illis ipſis diebus dux Holſatiæ ADOlphus, principlis ELIſabethæ frater, in grauem morbum incidit, & Kal. Octob. diem obijt. De ADOLphi præſtantiæ & rebus geſtis ſcribere, noui ſolidiq; laboris eſt. Poſtridie Kal. ad quem diximus portum, tentata fuit non leuiter ipſa quoq; ELISAbethæ valetudo, febricula, vt cenſuerunt medici. Hac cum ſe non ſolito more incaleſcere ſentiret; ab eo momento, ſtatim nuncium remiſit omnibus actionibus, & conſiliis, quæ ad caducæ vitæ rerum procurationem pertinerent, nec verbo aut nutu aliquā vllius rei mentionem, quæ non reſpiceret abitus meditationem ad caleſtem patriam, fecit. Namq; & cogitauit apud animum tantùm ſacras promiſſiones, & eas ipſa pronunciauit, & ſibi recitari iuſſit,

rum multas non ſolum memoria, ſed etiam verbis ſuis anteuertit. Hoc agens ſine querela ipſos dies noctesq́ quatuordecim, in amplexu mariti, filiæ, generi, ſupremum diem mortalis vitæ, placidiſsimum egit et beatiſsimum, qua beata ipſius anima, ſoluta compage corporis, ſe primum conſuetudini cœlitum immiſcuit. Hoc cogitantes, et tantum non oculis intuentes, in maximo abſentis deſiderio, et dolore amiſsionis, vt videtur, optatiſsimæ et cariſsimæ coniugis, matris, ſocrus, luctum ipſi lenire tum cæperunt, et inter ſe conſolari: et contulerunt, conferuntq́ ſatis bonæ medicinæ, quibus hoc curæ eſt, et ad eorum aures animosq́ aditus patet. Huius porro puræ ſanctæq́ animæ exuuias conditum in commune monumentū mœſtiſsimus, idemq́ fortiſsimus dux, indicante fauorem borea, ſed non admodum beneuolo tamen, peruerſitatē ſuam parum mitigante noto, reuexit in Megapolin. Cum enim ſexto poſtq̄ deceſsiſſet die, prima luce bona cum ſpe tranſmiſsionis mare fuiſſent ingreſsi, et aliquouſq́ progreſsi, ibi etiam interdiu, ponto nox

to nox incubat atra: venti, quos dixi contrarij, triremem regiam, firmam et remigibus, ceteriſq; rebus optimè inſtructam, in mari hinc inde viciſsim iactant, totum illum diem, totam inſequentē noctem, qua neq; luna appareret, etſi non longè abeſſet, neq; ſtella ſe oſtenderet. Dubium eſt, mœrorne incredibilis, an diſcrimen nouum, in quo omnibus mors ob oculos, cum neq; gubernator peritiſsimus, vbi eſſent, ſuſpicari poſſet, & verbis plus ſpei oſtenderet, quàm animo concipiſſet, magis opt. ducem exercuerit. Neq; tamen hic animum abiecit, & diuinitus preſto omnibus fuit ſalus. Poſtridie enim etiam antè quam illuxiſſet, nautæ ex oſtio Varni, peritiſsimi, & pæne ſemper cum temeritate audaces, mandatu Senatus Roſtichienſium, qui ad littus plurimos dies exſpectauerat, cum nauigiis minoribus, obuiam naui mittuntur: nullam initio in conſpectu nauim vident: pluribus horis ſinus maris perſcrutantur: tandem aduolant, ipſi quoq; in magno periculo: quod neq; non et ipſi metuebant, etſi Neptunū, vti

fami-

familiariores, non facilè metuunt: imponunt ſuis actuarijs, primum defunctæ, iamq; citra controuerſiam inter ſanctas matronas numerandæ corpus: ipſos deinde duces, feſſos corporibus, animis non abiectos, etſi debilitatos: denique comitatum, ipſum quoq; luctu tanto iacentem propemodum. Hi nautæ laborioſi & fidi, poſtridie vix ad meridiem, in oſtium Varni omnes omniaq; tuto ſiſtunt, nec ſine præmio, præmium etiam & gratiam promeriti. Inde facta deductio per Cycneam ad riuum Neuelam Guſtroium, vbi quamprimum regio more funus fieret. Atq; finem hic ego ſcribendi faciam, perfunctus tanto hoc laudationis munere: quo forſan aliquibus ſatisfeci, mihi ſanè minus, rei vero magnitudini minimè.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]

2091. a

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 2091 A 4° [35,-154]